

DOMKERK DIT JAAR 'AMBASSADE VAN VREDE'

Vredesweek in stad en kerk

Ds Netty de Jong-Dorland

De Domkerk is bij PAX geregistreerd als Ambassade van Vrede. In de Vredesweek 2018, die dit jaar de titel heeft 'Generaties voor Vrede', geven we daar in de Domkerk met verschillende activiteiten invulling aan. Met een generatiedialog, de Vredesweeklezing, het Coventrygebed, de Vredesdienst van Schrift en Tafel en de Slotmanifestatie van de Walk of Peace.

Op maandagmiddag 17 september staan er om 13.00 uur in de sacristie van de Domkerk dialogotafels klaar onder de titel 'Vrede doorgeven'. Hoe werd vrede aan je doorgegeven, wat gebeurde er, wat betekent het voor je? Hoe kunnen we vrede doorgeven?

Na een korte introductie op het thema luisteren we naar elkaars ervaringen, dromen we met het oog op de toekomst en brengen we nieuwe mogelijkheden onder woorden. Aan een dialogotafel gaan zes tot acht personen met elkaar in gesprek.

Een dialoogbegeleider begeleidt het gesprek en zorgt ervoor dat iedereen aan bod komt. In een dialoog overtuig je de ander niet van je eigen standpunten maar luister je naar elkaars ervaringen. Een dialoog duurt ongeveer twee uur.

Zie verder pagina 5:
Vredesweeklezing op 18 september

* Cabaretier Vincent Bijlo geeft acte de présence op de slotmanifestatie van de Vredesweek in Utrecht.

Nieuwe Kerk Utrecht 200ste Groene Kerk van Nederland

Hanneke Monsuur

De Nieuwe Kerk mag zich vanaf nu een Groene Kerk noemen. Met deze officiële aanmelding geeft de kerk in de wijk Wittevrouwen aan meer duurzame stappen te willen zetten.

Wilco van Bokhorst, diaken wereldwijd legt uit waarom de NK een Groene Kerk is geworden: "God vraagt ons om de schepping te helen en lief te hebben. Als kerk moeten we daarom voorloper zijn als het gaat om duurzaamheid."

* 'Groene' artikelen uit de wereldwinkel van de Nieuwe Kerk.

Met de Groene Kerkenactie willen Kerk in Actie en Tear stimuleren dat kerken duurzamer en groener worden en dat die kerken – van beginner tot duurzame expert – elkaar kunnen vinden en motiveren.

Vorig jaar waren er 130 geloofsgemeenschappen in Nederland met het label. Inmiddels meldt zich elke week een nieuwe deelnemer aan.

Zie verder pagina 4:
Aan de slag met duurzaamheid

Slot Week van de Dementie in Domkerk

Op 21 september is het Wereld Alzheimer Dag. De afdeling Stad Utrecht van Alzheimer Nederland heeft het initiatief genomen tot een Week van de Dementie van 17 tot en met 23 september. In deze week wordt zichtbaar gemaakt wat er allemaal gebeurt voor mensen met dementie in de stad Utrecht door zorgaanbieders en instellingen. Hoe zorg steeds meer verbetert en er ook meer aandacht komt voor mantelzorgers.

De Domkerk neemt ook aan deze week deel met een aanbod van speciale rondleidingen voor mensen met dementie en hun begeleiders (Hardop Kijken) en daarnaast van gewone rondleidingen voor mantelzorgers.

Die week is er verder in de kerk een kleine tentoonstelling van vijf portretten van mantelzorgers van mensen met dementie. Op vrijdag 21 september wordt het Utrechtse programma voor de Wereld Alzheimer Dag 's middags in de Domkerk afgesloten met een muzikaal optreden. Deze bijeenkomst begint tussen 15.30 uur en 16.00 uur en duurt ongeveer drie kwartier. Zie voor meer informatie www.domkerk.nl.

* Hardop Kijken (foto Wim van der Ende).

verder in dit nummer

Jaarverslag

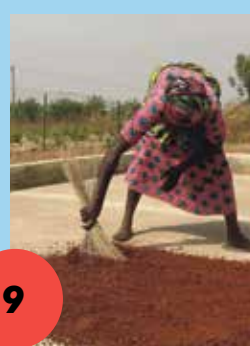
Na het pastoraal jaarverslag PGU in het voorjaar volgt in het najaar de financiële verslaglegging. Toelichting daarop van zowel voorzitter, scriba als penningmeesters (PGU en Diaconie) vindt u in het hartkatern ofwel de middenpagina's van dit septembernummer.

I-IV

Karitébonen

De karité- of sheaboom levert kostbare vruchten, de kariténoten. Ze zijn een belangrijke bron van inkomsten voor Ghanese vrouwen, waar op hun beurt hele gezinnen van profiteren. De PGU steunt via Kerk in Actie dit project van de Presbyterian Church of Ghana.

9

Jeugdwerk

De R zit weer in de maand. Dat betekent ook voor de kerkgemeenschap een Restart, na een lange en dit jaar onvergetelijk warme zomer. In dit eerste nummer richten we de blik op het kerkelijk jeugdwerk in de nieuwe wijkgemeente Marcus-Nicoläikerkerk.

II

Jasja Nottelman

Deze zomer zijn er weer duizenden studenten Utrecht binnengekomen. Een deel ervan loopt de UITweek. In groepen van ongeveer tien studenten lopen ze samen met twee mentoren door de stad. Dit jaar was het thema: UITeraard Utrecht. De studenten kunnen kennismaken met de stad, de studentenverenigingen. Er wordt uiteraard veel gefeest en er wordt veel informatie gegeven.

Wij stonden op de donderdag vanuit het Interkerkelijk Platform Studentenpastoraat met een kraam op de informatiemarkt in het Griftpark.

We hadden luciferdoosjes met daarop verschillende teksten. Op de ene staat bijvoorbeeld 'Opgebrand?' Het IPSU is er voor jou. Op de andere: 'Vol vuur?' IPSU is er voor jou... De andere doosjes hadden het opschrift: 'Burn-Out' en 'Geinspireerd?'

We boden ze aan, de studenten mochten natuurlijk zelf kiezen en gelukkig kozen de meesten de doosjes met de opschriften 'Vol vuur?' of 'Geinspireerd?'. Er waren er ook een paar die wijselijk hun zonnebril ophiielden en kozen voor het doosje 'Opgebrand?'. Niet dat ze de uitweek zat waren, maar ja, het trekt natuurlijk wel een wissel, zo na een

paar dagen feesten tot diep in de nacht.

Burn-out

Het doosje met Burn-out? trekt wel de aandacht. Aan het begin van diezelfde week was er op t.v. een gesprek bij het programma M over de toename van het aantal studenten met een burn-out. Een studentenarts van de VU in Amsterdam maakte zich duidelijk zorgen over hoe dit aantal snel stijgt. Het wordt onder andere geweten aan de omslag van studiebeurs naar leenstelsel, daardoor wordt de druk opgevoerd om én snel te studeren én er bij te werken, op kamers wonen is duur. Daarnaast is studeren alleen niet genoeg. Je moet een goede CV opbouwen om je kansen later te vergroten, besturen, vrijwilligerswerk etc.. Alles moet goed gaan en er perfect uitzien, de invloed van de sociale media is groot. De foto's die je post moeten laten zien hoe

leuk jouw leven is, dat je het allemaal voor elkaar hebt.

Vragen stellen

Vragen stellen
Vanuit het studentenpastoraat willen we graag vragen stellen aan studenten over het leven dat ze leven.

Het zijn de vragen: Wat inspireert jou, wat houdt je bezig in het leven? Wie zijn er belangrijk in je leven, wie zijn jouw rolmodellen, van wie heb je veel geleerd? Hoe ben je opgevoed, wat waren de bronnen van je ouders, waaruit hebben zij geput en wat heb je er zelf meegedaan.

Wat zou jij op jouw beurt willen doorgeven?

Wat maakt dat je spreekt vol vuur over wat je wilt bereiken in het leven?

En, wat kan de reden zijn waardoor je opgebrand raakt en bij de arts terechtkomt met een burn-out? Waardoor verlies je de moed om verder te studeren,

waardoor word je afgeleid? Heb je het gevoel niet met de juiste dingen bezig te zijn? Of wordt het gewoon allemaal te veel?

Het is altijd leuk om te merken dat in de loop van de jaren op zo'n informatiemarkt de wat oudere student, een mentor van zo'n groepje of iemand die al een tijd actief is bij een vereniging, de gelegenheid grijpt om een gesprekje met een van ons aan te gaan. "Ik heb het een tijdje laten liggen, maar nu wil ik me er toch echt mee bezighouden, met mijn geloof en wat dat betekent voor mij."

Dit jaar zei iemand expliciet: “Ik heb me voorgenomen dit seizoen belijdenis te gaan doen, dus ik dacht, ik ga eens informeren, kan dat bij jullie?”

Ik hoop dat we in de Protestantse Gemeente Utrecht, op welke plek we ook actief zijn, in wijk-gemeenten, in pioniersplekken, open oren en een gastvrij hart hebben om ook dit seizoen de studenten te ontvangen en met hen in gesprek te gaan.

Auteur is studentenpredikant vanuit de PGU bij het Interkerkelijk Platform Studenten Pastoraat Utrecht.

UITeraard Utrecht

Vriendschap

Vriendschap kan je omschrijven met vele woorden, grote woorden, hoofdletters alom zoals: TROUW WARMTE RESPECT VRIJHEID VERTROUWEN GOEDHEID

Vriendschap kan je ook
 omschrijven met kleine woorden
 in waarde uitgekristalliseerd
 de kostbare neerslag van de grote
 woorden
 zij zijn er de ziel van
 de voorpagina's halen ze nooit,
 deze kleine woorden
 maar zij zijn de onmisbare pijlers
 van de grote woorden
 zoals: een kaartje bij ziekte, een
 mailtje bij vreugde
 een telefoontje of bezoekje bij
 verdriet
 een groot welkom bij de voordeur
 gastvrijheid met een arm om je
 heen
 een luisterend oor
 vertrouwelijke woorden
 weggeborgen op slot
 interesse steeds weer opnieuw
 lachen, humor samen delen

ontelbare kleine woorden
zij vertellen wat echte
vriendschap werkelijk is
deze kleine woorden

en als je die vindt bij iemand
dan heb je werkelijk een vriend of
vriendin

Oeke Kruythof

Mijn Spiegel

Mijn spiegel vertelt mij van vroeger
toen alles anders was.
Van wazige verten, een horizon te dichtbij.
Mijn blik dwaalt naar mijn raam,
zon kleurt de dagelijkse drukte buiten.
Het leven van nu is in volle gang.
Ik kijk weer in mijn spiegel
Hij vertelt mij van hoop, geloof en liefde,
geluk van het moment en een horizon ver weg.

Fredy Schild

Augustus 2018

De bomen kreunen hun diep
verdriet
laten hun huid vallen in het
verschroeide gras.
Spookachtig ratelen dorre
bladeren
tot de wind ze meeneemt in de
gloeiende hitte.

*Blinkend wit proberen hun
stammen te overleven.
Struiken en bomen nu al geel
verdord
laten mijn uitzicht zo anders
kleuren.
Het wachten is op regen, koelte,
Hopen en bidden blijft ons over.*

Fredy Schild

Op 26, 27 en 28 oktober is op Terschelling een groot inspiratiefestival, georganiseerd door de Protestantse Theologische Universiteit en de Protestantse Kerk Nederland, samen met de Raad van Kerken en de Eilander kerken.

Inspiratiefestival: Geloven in beweging

Op het Inspiratiefestival is er voor elk wat wils: toneelvoorstellingen, lezingen, pelgrimages, boekpresentaties, wandelingen, vieringen, meezingconcerten en meer. Ook de Utrechter Gottfrid van Eck en de in onze stad welbekende theoloog en theatermaker Kees van der Zwaard geven voorstellingen tijdens dit driedaagse festival. Verder zijn er lezingen, workshops en panels over pionieren, dorpskerken, groene kerken, diaconaal pionieren en dergelijke onderwerpen. Nieuw is een programmaspoor voor kinderen en jongeren. Het Inspiratiefestival is bijzonder geschikt om als groep te beleven. Kom met je kerkenraad, commissie, bijbelstudiegroep, vrouwenafdeling, mannengroep, jongerenteam, college van kerkrentmeesters of diakenen, werkgeenschap etc. Vernieuwing begint door je te

laten inspireren met nieuwe ideeën, ervaringen die je kunt delen en bijzondere ontmoetingen. Voor groepen is er een speciale groepsorting.
Voor meer informatie over het

festival, aanmelden of reserveren, ga naar www.inspiratiefestivalter-schelling.nl.

Suggesties voor korte communicatieutingen (bijv. facebook of twitter). Geef je geloof een opfrisser: kom ook naar het Inspiratiefestival Terschelling. Alleen al voor de topkwaliteit voorstellingen wil je naar Inspiratiefestival Terschelling: Kees van der Zwaard met "Droom van vuur", Helmert Woudenberg met

“Mozes”, Gottfrid van Eck met “Alhambra” en meer. Geef je nu op voor het Inspiratiefestival Terschelling.

Veel betrokken kerkmensen werken keihard voor de kerk. Dit is een moment om even op te laden. Je kunt je nu opgeven voor het Inspiratiefestival Terschelling. Toneelvoorstellingen, lezingen, pittige discussies, uitwaaien, bidden, zingen, inspiratie opdoen: jeervaart het allemaal op het Inspiratiefestival Terschelling.

Aanmelden: www.inspiratiefestivalterschelling.nl

Partners: PThU, <http://www.pthu.nl>
Protestantse Kerk, <http://www.protestantsekerk.nl>
Raad van Kerken Nederland, <http://raadvankerken.nl/>

Vespers in Zuidoost

Op zondag 2 september is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk, waarin ds Marian van Giezen zal voorgaan. Thema is: Zaaïen en oogsten. De lezing is uit Markus 4: 1-12, de psalm van de zondag is Psalm 67. De organist is Berry van Berkum, cantor is Ko Zwanenburg en medewerking wordt verleend door de cantores van de Vespercantorij Nicolaïkerk. Muziek: Magnificat Samuel Scheidt (1587-1654)

Op zondag 16 september is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk, waarin drs Hendrie van Maanen voorgaat. De lezing is uit Markus 4: 21-23, 30-34 en de psalm van de zondag is Psalm 97. Thema is: Leven voor Gods rijk.

De uitvoerende van de muziek zijn: Cecilia van Berkum, viool; Berry van Berkum, orgel. Zie ook de achterpagina van dit septembernummer, met een uitgebreide toelichting op de Culturele Zondag in de Nicolaïkerk.

Vrienden van de Dominicus

In het Kenniscafé van de Vrienden van de Dominicus (dus in de gelijknamige kerk) vertelt Ans van Pelt op zondag 2 september over haar onderzoek naar de oorzaken van mannelijke onvruchtbaarheid. Deze informatieve vriendenavond duurt van 20.00 - 22.00 uur.

Op dinsdag 4 september kunnen de bezoekers tijdens een open avond (van 20.00 tot 21.00 uur) kennismaken met christelijke meditatie. Begeleidster Marian Geurtsen vertelt er kort iets over en er worden enkele oefeningen gedaan. Deelname is gratis, maar wel even aanmelden.

Dinsdag 11 september, van 20.00 tot 21.30 uur, start een nieuwe serie begeleide meditatie onder leiding van Marian Geurtsen. Thema is 'spinnen en weven'.

Zaterdag 22 september is de jaarlijkse Everard Meysterdag. In de hele Dominicus worden 's morgens en 's middags workshops gegeven door kunstenaars/docenten: tekenen (Rob Meijer), vilt bewerken (Minke van der Vlerk), keramiek maken (Anita Rovers), beeldhouwen (Wil Brakkee). Geef u snel op! Bij deelname aan twee workshops krijgt u korting. Iedereen is van harte welkom om het gebouw te bekijken, op eigen gelegenheid of met de rondleiding.

Woensdag 19 september is er in de Dominicuskapel een retraitsdag, de eerste van vier, gekoppeld aan de wisseling van de seizoenen. Het is een dag van meditatie, stilte en bezinningsopdrachten. Lees hier meer over op www.dominicus-kerkutrecht.nl.

Cas Mak in begintijd kerkblad redactievoorzitter

Per abuis stond in het jubileumkatern van *Kerk in de Stad*, vorige maand, dat wijlen ds Willem Duvekot in de begintijd redactievoorzitter was. Dat is apert onjuist: ds Duvekot was weliswaar redactielid, maar het voorzitterschap was de eerste zeven bestaansjaren van het blad in handen van Cas Mak.

Domkerk gaat fris van start met nieuw jaarprogramma

Bram Schriever

Ook voor het komend seizoen is er weer een veelzijdig en interessant jaarprogramma vanuit Citypastoraat Domkerk. Het aanbod 2018-2019 is gericht op jong en oud en biedt activiteiten die zowel overdag als 's avonds plaatsvinden. Het programma is breed en richt zich op Bijbel, kerk en geloof, alsook op maatschappij, cultuur en samenleving. In deze tekst is een kort overzicht te vinden van de activiteiten die al snel van start gaan.

Startzondag is 9 september, om 10.30 uur. Voorganger in deze dienst is Dompastor ds Netty de Jong-Dorland. De Dompastorij staat onder leiding van Remco de Graas en Jan Hage bespeelt het orgel. Na de koffie is iedereen welkom bij de lunch. Wij zorgen voor een lichte lunch met soep en broodjes. Tijdens de lunch krijg je een preview op het komende seizoen.

Ook Kerk op Schoot gaat op deze zondag weer van start. Bij Kerk op Schoot kunnen kinderen in de leeftijd van 0 tot 6 jaar op een speelse manier kennismaken met kerk-zijn. In aanwezigheid van de ouders lezen ze een bijbelverhaal, zingen en bidden ze. Kerk op Schoot start gelijk met de kerkdienst, om 10.30 uur. Rond 11.00 uur is Kerk op Schoot afgelopen en kunnen ouders weer deelnemen aan de gewone dienst. De kinderen blijven spelen in hun eigen ruimte. De volgende bijeenkomsten van Kerk op Schoot zijn op: 7 oktober, 2 december, 13 januari, 10 maart, 28 april en 16 juni.

RonDom de eettafel

Gastvrijheid is een van de speerpunten van het Citypastoraat. Dat vindt niet alleen tussen de kerkmuren plaats, maar heeft ook alles te maken met wat wij in de rest van de week met elkaar kunnen delen: ons brood,

onze verhalen, van alles mag op tafel komen. Iedere tweede vrijdagavond van de maand is er daarom een maaltijd bij mensen thuis. Uitgangspunt is om een warme maaltijd te organiseren, waarbij je de ene keer gast en (indien gewenst) de andere keer gastheer of gastvrouw bent. Ook introductie(s) zijn van harte welkom! Denk aan bijvoorbeeld vluchtelingen en nieuwe stadsgenoten. Zo kunnen we uitdragen wat gastvrijheid betekent. De eerste avond is op vrijdag 14 september. Voor meer informatie en/of aanmelden:

* Ds Tim Vreugdenhil en zijn te bespreken boek.

gmail.com, 06-1115 0491 en wimblaak@live.nl, 06-1953 3472.

Dubbele Martinuskring

De Martinuskring is een gespreks- en ontmoetingsgroep voor alle leeftijden aan de hand van een boek over geloof, spiritualiteit, religies en theologie. De kring met deze naam bestaat al meer dan 25 jaar. Centraal bij de Martinuskring staan de verhalen en ervaringen van deelnemers bij het bespreken van het boek. Om

meer mensen de gelegenheid te bieden deel te nemen aan de gesprekken, starten er dit seizoen twee groepen. In beide groepen wordt hetzelfde boek besproken. Dit keer is dat: *Open uw Hart* van Henri Nouwen - op weg naar gastvrijheid, onszelf en God. De groepen starten op woensdag 26 en donderdag 27 september. Voor meer info en/of aanmelden: Anneke van Steenis, 030-2322 873, martinuskring@domkerk.nl en Hans Spinder, hansspinder@ziggo.nl

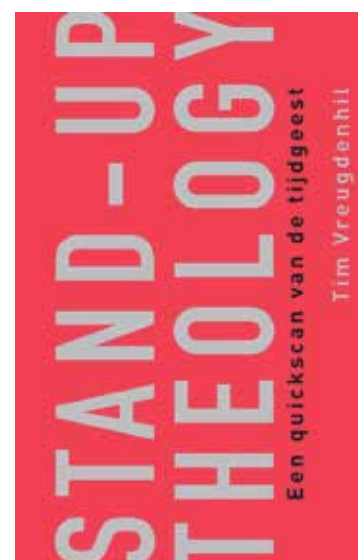
Groep voor 20/30ers

Gedurende het seizoen komt de groep 20/30ers zo'n zeven keer bij elkaar om relevante thema's te bespreken. Ook is er veel ruimte voor ontmoeting en ontspanning. Regelmatig wordt er ook samen met elkaar gegeten.

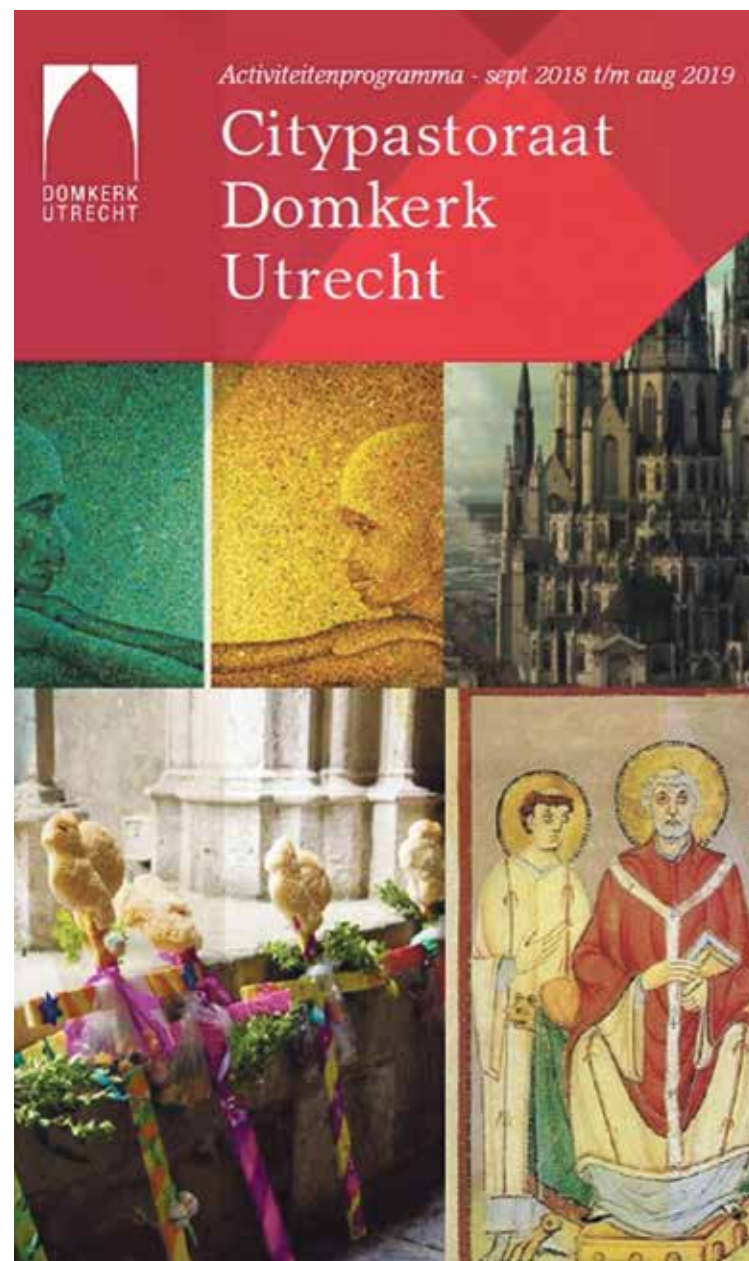
Dit jaar staat het boek *Stand-up Theology* van Tim Vreugdenhil van de Amsterdamse Citykerk centraal. Tim Vreugdenhil is dominee in Amsterdam, ondernemer en stand-up theoloog met

eigen programma's in een monumentale Amsterdamse stadskerk en daarnaast in bedrijven en organisaties. Thema's in zijn boek zijn onder andere: Grip, Stress, Bubbels, Liefde, Fomo en Sorry. De eerste bijeenkomst is op woensdag 3 oktober in het DomCafé van de kerk. Voor meer informatie en/of aanmelden kun je terecht bij ds Netty de Jong-Dorland, predikant@domkerk.nl, 030-2400660 of bij Bram Schriever, b.schriever@leerruimte.nl, 06-5143 5817.

Alle activiteiten die gedurende het jaar plaatsvinden, staan ook steeds vermeld in de digitale nieuwsbrief die eens per twee weken verschijnt. Je kunt je daarvoor aanmelden door een mail te

sturen naar nieuws@domkerk.nl. Het gehele jaarprogramma is ook te vinden op www.domkerk.nl.

DRIE LEERHUISAVONDEN IN JOHANNESCENTRUM MET DR SMEDES

Zo zou het kunnen: geloven in God

Kees Wijnen

Het zijn maar drie lettertjes g-o-d: God. En toch zijn er in de loop van de eeuwen tot op de dag van vandaag vele boeken over vol geschreven. 'God' blijft de gemoederen bezighouden.

De voorstelling van God als iemand die 'boven' in de hemel woont, van daaruit naar de wereld kijkt en met ieder mens een persoonlijke relatie heeft, is uit het denken en geloven van velen aan het verdwijnen. Voor een transcendente en alwetende God lijkt er steeds minder ruimte te zijn. Wetenschappelijke kennis is er voor in de plaats gekomen. Misschien, zo zeggen sommigen, is het daarom maar beter dat woord 'God' niet meer te gebruiken.

Modern

Dit alles roept de vraag op of het in deze tijd nog wel mogelijk is om een modern denkend mens te zijn en tegelijkertijd in God te geloven. Dr. Taede Smedes, theoloog en godsdienstfilosoof, meent van wel en neemt ons mee op zijn ontdekkingsstocht. Hij verdedigt de stelling dat de grenzen tussen geloof en ongeloof verva-

**Taede Smedes is godsdienstfilosoof, theoloog en freelance journalist. Hij schreef onder meer 'God en Darwin', 'God, iets of niets' en 'Thuis in de kosmos', een epos van evolutie en de vraag naar de zin van ons bestaan'. Daarnaast schrijft hij voor onder andere het Nederlands Dagblad en de Volkskrant.*

gen. Anders dan in het publieke debat waarin de atheïsten lijnrecht tegenover de traditionele gelovigen staan, ontstaat er in de samenleving een nieuwe openheid waarin atheïsme en geloof

met elkaar vervloeien. Nieuwe posities zoals 'religieus atheïsme', 'religieus naturalisme' en 'post-theïsme' ontstaan. Op drie leerhuisavonden schetst Taede Smedes de contouren van een nieuw

wereldbeeld waarin hij voorstelt op een andere manier naar God, mens en wereld te kijken. Een manier die tegemoetkomt aan hedendaagse existentiële vragen.

Zinzoekers

De leerhuisavonden zijn bedoeld voor gelovige en ongelovige zinzoekers, voor wie iets heeft of had met een geloofstraditie en voor wie daar wel eens op een andere mee wil kennismaken. Ze beginnen om 20.15 uur precies en eindigen om 22.00 uur. Halverwege de avond is er een pauze. De avonden hebben het karakter van een hoorcollege.

De leerhuisavonden met Taede Smedes zijn op de woensdagen 3, 17 en 31 oktober in het Johannescentrum, Moezeldreef 400, Utrecht-Overvecht. Kosten: € 7,50 per avond, over te maken op rekeningnummer NL 511INGB 0001.7639.20 ten name van: Leerhuis Johannescentrum Overvecht te Utrecht. Inlichtingen en opgave bij Kees Wijnen, St. Eustatiusdreef 308, 3564 GG Utrecht, telefoon 2624 278, e-mail: wijnenkees@gmail.com.

Deze avonden zijn een onderdeel van de totale leerhuiscyclus van twaalf avonden. Kosten voor de hele serie bedragen 55 euro.

Aan de slag met duurzaamheid

(vervolg van voorpagina)

De actie richt zich op alle geloofsgemeenschappen die actief aan de slag willen gaan met duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en het vergroenen van de eigen gemeenschap. Enkele voorbeelden van acties die de kerken opzetten zijn het plaatsen van zonnepanelen en het overstappen naar led-verlichting.

Een bijzonder voorbeeld is de protestantse gemeente Hoogland/Amersfoort die behalve zonnepanelen ook een eigen groentetuin bijhoudt.

De Nieuwe Kerk Utrecht heeft al verschillende stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Zo wordt er alleen gebruikgemaakt van biologische schoonmaakmiddelen en Fair Trade- en biologische koffie.

Chocola

Ook organiseert de kerk een maandelijkse wereldwinkel waar onder meer 'eerlijke chocola' te koop is. De opbrengst hiervan gaat naar een organisatie die strijdt tegen kinderarbeid. Daarnaast verkoopt de kerk rond Kerst tweedehands spullen en is er tijdens Micha-zondag aandacht voor duurzaamheid. Wilco van Bokhorst: "We willen we ons gasgebruik nog verder terugbrengen en gebruikers van

** Eerlijke chocola, gepromoot door en te koop bij de Nieuwe Kerk.*

het kerkgebouw bewust maken van het energieverbruik. Ook willen we meer aandacht besteden aan de duurzame producten in onze maandelijkse wereldwinkel en blijven we duurzame acties organiseren."

Iets laten is misschien beter

Wilco wil graag dat duurzaamheid onderdeel wordt van ons

leven. 'Hoe we hier met onze spullen en met de aarde omgaan, heeft invloed op andere plekken op de aarde. We willen onszelf de vraag stellen: hoe kunnen we onze verantwoordelijkheid nemen en daar iets mee doen? Geven is daarin enorm belangrijk, maar soms iets laten is misschien zelfs beter. Denk aan voedselverspilling, ons enorm toegenomen energieverbruik, de

vele vliegvakanties. Welke eerlijke vragen durven we ons hier zelf over te stellen? En durven we dan ook te kiezen voor wat beter is voor de aarde en elkaar?

God heeft ons een opdracht meegegeven om de schepping te helen en lief te hebben. Laten we dat dan ook naar buiten uit dragen en als kerk voorloper zijn als het gaat om duurzaamheid!

Concerten in Domkerk op zaterdagmiddag

In de reeks Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk staan voor de maand september de volgende concerten op de agenda.

Op 1 september laten de solisten van de Domcantorij samen met hun barokorkest het 'Concert instrumental sous le titre d'Apothéose compose à la mémoire Immortelle de l'incomparable Monsieur de Lully' klinken. Deze lange titel gaf componist François Couperin (1668-1733) aan dit muziekstuk.

Een week later, zaterdag 8 september, is het zowel Open Monumentendag als Nationale Orgeldag. Orgelstudenten van het Rotterdams Conservatorium Matthijs Breukhoven, Matthijs van der Wilt en Martien de Vos bespelen die middag elkaar afwisselend het Bätz-orgel van de Domkerk.

Op 15 september geven koor, solisten en barokorkest van de Domcantorij onder leiding van Domcantor Remco de Graas de Missa Assumpta est Maria H. II van de Franse componist Marc-Antoine Charpentier (1643-1704) ten beste. Het solistensensemble Cantores Martini treedt op zaterdag 22 september aan met de bewerking door Heinrich Schütz (1585-1672) van Psalm 119, het Schwanengesang (deel I). Op 29 september sluit Domorganist Jan Hage deze Franse orgelmaand af met de vertolking van Pièces d'Orgue van François Couperin.

De concerten op zaterdagmiddag zijn in principe gratis toegankelijk, waarbij de organisatie ter dekking van de onkosten een minimale bijdrage van vijf euro per bezoeker verwacht. Dit bedrag is al sinds de invoering van de euro in 2002 ongewijzigd, dus meer bijdragen mag altijd.

Bachcantate in Geertekerk

Op zondag 9 september om 19.30 uur opent het nieuwe seizoen Bachcantates in de Geertekerk met de uitvoering van cantate 138 'Warum betrübst du dich, mein Herz?' In verband met concerten van het Festival Oude Muziek is de uitvoering deze keer op de tweede zondag van de maand. De solisten zijn: Iris Bouman (sopraan), Hester Westra (alt), Erik Janse (tenor), Coert van den Berg (bas). Koor en orkest staan onder leiding van Gerrit Maas. De inleiding wordt verzorgd door Willem Ouweneel. Lees meer over meedoen of bijwonen op www.bachcantates-utrecht.nl.

Utrecht Lezing over evolutie

Op 26 september start het seizoen van de Utrecht Lezingen met dr. Pouwel Slurink, die verband legt tussen: God, evolutie en moraal. Als wij het product zijn van de evolutie, komt de vraag op: waar komen dan de menselijke moraal en de godsdienst vandaan? Ze bestaan los van elkaar, maar hebben ook iets gemeen.

De zaal van Parc Transwijk (Hof van Transwijk) gaat open om 13.30 uur, de lezing duurt van 14.00 tot 16.00 uur. Er is koffie/thee in de pauze.

Symposium over vrede in Janskerk

In vrede samenleven, kan dat? Dat is het thema van een symposium op zaterdag 22 september te beginnen om 13.30 uur in de Janskerk.

In september brengt de Syrisch-katholieke priester Jacques Mourad op uitnodiging van de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken een bezoek aan Nederland. In Syrië en Irak zet Jacques Mourad zich in voor vrede en interreligieuze dialoog. Dit symposium probeert de verbinding te leggen tussen interreligieuze dialoog in het Midden-Oosten en in Europa. Mourad werd in 2015 gevangengenomen door ISIS. Moslimvrienden bevrijdden hem. Sindsdien pleit hij hartstochtelijk voor samen werken aan vrede, door samen te leven. Het symposium vindt plaats in het kader van Vredesweek 2018 en het weekend "Walk of Peace" in Nederland op 22 september van 13.30 tot 17.00 uur. U kunt zich opgeven voor deze dag via: secretariaat@oecumene.nl. Een vrijwillige bijdrage voor de bestrijding van de kosten is welkom op rekening NL97 INGB 0000 8019 19 ten name van Katholieke Vereniging voor Oecumene o.v.v. In vrede samenleven. Tijdens het symposium wordt een collecte gehouden voor het werk van p. Jacques Mourad in Irak. Voor meer informatie: www.oecumene.nl.

Mariaconcert in de Janskerk

Op zondag 7 oktober om 13.00 uur is er in de Janskerk een Mariaconcert. In de maand oktober staan de vieringen van de EUG in de Janskerk in het teken van Maria. Binnen de rooms-katholieke traditie staat Maria in deze maand extra in de aandacht. In de loop van de geschiedenis is er heel veel muziek geschreven ter ere van Maria. Een kleine greep uit deze muziek - oud en modern - zal in een concert van ongeveer een uur ten gehore worden gebracht. Het concert staat onderleiding van de organist/pianist van de Janskerk, Laurens de Man. Meer informatie over dit concert is vanaf half september te vinden op de website van de EUG, eugjanskerk.nl.

Start nieuwe Alpha-cursus

Wie bepaalde levensvragen heeft en wil weten welke antwoorden het christelijk geloof daarop geeft, of gewoon meer wil weten over wie God is, kan terecht op de Alpha-cursus. De Alpha-cursus van de Nieuwe Kerk staat open voor iedereen die meer wil weten over het christelijk geloof. Leeftijd of achtergrond maakt niet uit, iedereen is welkom. De groep is vaak een mix van mensen van binnen en buiten de kerk.

De avonden vinden plaats in de Nieuwe Kerk en starten om 18.45 uur met een warme maaltijd en aansluitend koffie of thee. Na de inleiding door een van de teamleden over het thema van die avond wordt er in kleine groepen verder gesproken over dit thema. Rond de klok van half tien is het 'officiële' gedeelte afgelopen en kan, wie dat wil, nog gezellig wat blijven drinken. De nieuwe Alpha cursus start maandagavond 17 september en vindt vanaf dan wekelijks op maandagavond plaats tot en met 10 december.

Vredesweeklezing op 18 september

(vervolg van voorpagina)

Op dinsdagavond 18 september om 20.00 uur zal prof.dr. Beatrice de Graaf, terrorisme-expert en hoogleraar Internationale Betrekkingen aan de Universiteit van Utrecht, de Vredesweeklezing houden. Op verzoek van de Protestantse Kerk in Nederland schreef zij het boek 'Heilige Strijd, het verlangen naar veiligheid en het einde van het kwaad'. Daarmee heeft zij vanuit een protestants-christelijk referentiekader een bijdrage geleverd aan het publieke debat over veiligheid.

In de Vredesweeklezing zet zij een volgende stap. Meer dan de helft van de jongeren tussen 18 en 25 denkt dat een oorlog waarschijnlijk en ophanden is. Allerlei dreigingen en onzekerheden doemen in hun leven op. Jongeren voelen zich op zich in Nederland gelukkig en tevreden, het merendeel tenminste, maar dat gaat dus samen met groeiende bezorgdheid over het leven om hen heen. Zij zoeken houvast en geborgenheid bij vrienden, bij hun familie en in een eigen 'stek' van waaruit ze kunnen leven en werken.

Radicaler

Voor een minderheid is dat niet genoeg – zij zoeken radicalere antwoorden. Wat kan de christelijke traditie ons vertellen over de zoektocht naar een omgang met het kwaad, een antwoord op de onveiligheid en het verlangen naar geborgenheid? In deze Vredesweeklezing gaat Beatrice de Graaf te rade bij iemand die net zo goed worstelde met oorlog, vluchtelingenstromen, terreur en het verlies van zijn moeder, en van zijn zoon: Augustinus. Hoe

kunnen we vanuit zijn gedachten goed nadenken over het einde van het kwaad en het verlangen naar een Heimat?

Co-referaat Michel Kok

Een co-referaat zal worden gehouden door Michel Kok, senior-adviseur veiligheid bij de Gemeente Utrecht. In Nederland nemen de spanningen en de polarisatie tussen verschillende groe-

pen in de samenleving toe. Het is niet meer vanzelfsprekend dat we vredig naast elkaar wonen. Is dit een botsing tussen culturen of is het veeleer een verschil tussen generaties en alle problemen die dit met zich meebrengt? Wat doe je als je hier geboren bent maar je hier niet thuis voelt? Wat kan een gemeenschap doen om de nieuwe generaties te helpen om in deze tijden een weg te vin-

* Beatrice de Graaf.

den? Is er iets wat we allemaal kunnen doen op microniveau om de vrede in de samenleving en tussen generaties mogelijk te maken?

In de pauze zal Beatrice de Graaf haar boek 'Heilige Strijd' signeren. Na de pauze is er gelegenheid voor vragen en gesprek.

Coventry-gebed

Op vrijdag 21 september is er van 12.30 tot 12.50 uur in de dagkapel van de Domkerk het Coventry-gebed. Dit is een (wekelijks terugkerend) oecumenisch gebed voor vrede en verzoening. Op zondag 23 september wordt in de Domkerk van 10.30 tot 12.00 uur een vredesdienst gehouden. Deze dienst van Schrift en Tafel staat geheel in het teken van de vrede.

Slotmanifestatie

Op zondag 23 september organiseert PAX de Walk of Peace in Utrecht. De Walk of Peace begint om 13.00 uur bij de moskee in Lombok, met statements van een aantal religieuze leiders. Vanaf 13.15 uur vertrekken elke vijf minuten groepjes van circa vijftien personen. Om 14.30 uur vertrekt de laatste groep. De Walk of Peace eindigt in de Domkerk. In de Pandhof kunnen de wandelaars een vredeswens schrijven op een aangeboden ansichtkaart. Vanaf 16.30 uur kunnen de wensen in de Domkerk opgehangen worden voor de Vredesexpo die daar een maand zichtbaar blijft voor iedereen.

Om 17.00 uur spreekt cabaretier Vincent Bijlo de slotwoorden en worden vredesduifjes uitgereikt als oproep en herinnering. Besloten wordt met Syrische hapjes en drankjes.

Zoeken wat verloren dreigt te gaan

Christiane Karrer

Afgelopen zondag mocht ik naar de preek van een gastpredikant luisteren. Heerlijk om even 'gewoon' als bezoeker in de kerkbank te zitten. De gedachten die dr. Andreas Wöhle, president van de Lutherse Synode binnen de PKN, ons aanreikte, zijn me bijgebleven. Ik deel ze graag met u.

Op het rooster stond de bekende gelijkenis over de man die op zoek gaat naar dat éne verdwaalde schaap en de 99 anderen achterlaat (Lucas 15:1-7). In de christelijke traditie, zeker ook in de lutherse, ging men zich graag identificeren met het éne schaap: ik ben de ver-

dwaalde zondaar waarnaar God of Jezus op zoek gaat en dat veilig thuis wordt gebracht. In talrijke, vaak erg zoetsappige schilderijen werd dit verbeeld. Een troostrijke gedachte zo lang men niet aanstoot neemt aan het beeld van de gelovige als 'schaap'. Maar een eenzijdige en niet echt doeltreffende uitleg van de gelijkenis.

Jezus vertelde de gelijkenis in een discussie met de intellectuele en vrome elite van het volk, die in bijbelse taal vaak aangeduid wordt als 'herders'. Beslissend is dus de kijk van de man die op zoek gaat naar het schaap. Met hem zouden de schriftgeleerden van toen en zouden ook wij ons moeten vergelijken! Zoals hij handelt: God en Jezus die op zoek gaat naar wie buitengesloten zijn en dreigen verloren te gaan. Toen de tollenaars, 'foute' collaborateurs met de Romeinse bezetter en andere 'zondaars'.

Zoeken wie verdwaald is of verloren dreigt te gaan – hierin ligt volgens mij op grote en op kleine schaal de

uitdaging van christen zijn in onze samenleving. Dat kan het 'zwarte schaap' in je eigen familie zijn of migranten die buitengesloten worden in onze stad. Of mensen die verdwalen in machthonger, of...

Toentertijd namen mensen aanstoot aan de gemeenschap die Jezus had met deze mensen. Hij at met hen, praatte met hen. Hoe zouden onze taal en onze gewoontes zich moeten veranderen om echte menselijke gemeenschap te hebben met wie 'verloren dreigen te gaan'? En hoe voorkomen we dan dat we niet zelf verdwalen? Niet meer weten wie wij zijn? Niet meer herkenbaar zijn? Een uitdaging. Bij het traditionele lutherse gedachtegoed hoort de wat ingewikkelde leer van de 'Twee Rijken'. De kern daarvan komt echter overeen met deze eenvoudige gelijkenis van Jezus. In het geloof mogen wij ons gevonden weten door God die ons zoekt, juist ook dan als we dwalen. Toch ligt daarin vervolgens ook de leidraad voor ons eigen handelen in ons leven.

LUTHERS GELUID

Dit betekent niet: een bijzonder vrome leefstijl er op nahouden en anderen op de hunne beoordelen. Of invloed winnen op cultureel, politiek of maatschappelijk gebied om onze christelijke inzichten te laten domineren. Dit betekent: naar buiten te gaan en met al ons aardse vermogen en kennis op de plek waar we terecht zijn gekomen, te 'zoeken naar wie verloren dreigt te gaan'. Het directe contact aangaan met mensen die vreemd lijken en tegenstaan. Mensen terugbrengen en een plek geven binnen de gemeenschap. Open zeggen waarvoor we staan en diepe verbinding zoeken met allen die meewerken.

Karin Blaauw

Zondag 2 september wordt tijdens de ochtenddienst in de Nicolaïkerk de cantate 'Jesu, der du meine Seele' (BWV 78) van J.S. Bach uitgevoerd. Deze zondag, de veertiende na Trinitatis, valt samen met de laatste dag van het Festival Oude Muziek in de stad.

De cantate 'Jesu, der du meine Seele' BWV 78 is vanwege het schitterende openingskoor en de bekende aria voor sopraan en alt 'Wir eilen mit schwachen, doch emsigen Schritten' één van Bachs bekendste cantates. Bach schreef deze cantate voor de veertiende zondag na Trinitatis in 1724, het tweede jaar dat hij in Leipzig werkzaam was. Volgens het leesrooster van de lutherse kerk was en is de evangelielezing voor deze zondag Lukas 17: 11-19, het verhaal over de genezing van de tien melaatsen. Johann Rist schreef de liedtekst (1641) van het openingskoor en het slotkoraal. Wie

de overige tekst van de cantate schreef is niet bekend. Aan het begin van de dienst klinkt het openingskoor uit de cantate 'Wer Dank opfert, der preiset mich' (BWV 17) van J.S. Bach (1685-1750).

In deze cantatedienst is de voorganger ds Hans Koops en de organist is Berry van Berkum. De vocale solisten zijn: Paulien van der Werff - sopraan, David Cohen - alt, Sebastian Brouwer - tenor, Michiel Meijer - bas. Verder wordt er meegewerkt door de Cappella di San Nicolai en de Vespercantorij Nicolaïkerk onder leiding van Ko Zwanenburg. De dienst met de uitvoering van Bach-cantate 79 begint om 10.00 uur.

* De Capella San Nicolai.

Bachcantatedienst in de Nicolaïkerk

Van Trajectum naar Tallinn... en weer terug

* Het Utrechts Vocaal Ensemble trad deze zomer op in Estland.

Anke Hagen

Het Utrechts Vocaal Ensemble (UVE) nam deze zomer als een van de weinige koren uit Nederland deel aan het korenfestival Europa Cantat, dat dit keer in de Estse hoofdstad Tallinn plaatsvond. Dankzij Estse componisten als Arvo Pärt en Cyrillus Kreek is er prachtige koormuziek waar zangers en publiek van kunnen genieten.

Het UVE brengt nu een programma waarin werken van Pärt, Kreek en Tormis gecombineerd worden met het programma dat het koor in Tallinn gezon-

gen heeft en dat werk van Nederlandse componisten bevat. Daarbij is een bijzondere compositie, A cette heure du jour, van Ton de Leeuw. De tekst is een Sumerisch liefdeslied, waarvan de herkomst discutabel is, met een niet-westers muzikaal idioom gecomponeerd. Even exotisch als meeslepend.

Daarnaast zingt het UVE, dat onder leiding staat van Jeroen Spitteler, onder meer werken van Sweelinck, Maurice Pirenne, en van dirigent Jeroen Spitteler. Het concert is op 14 oktober om 15.30 uur in de lutherse kerk in Utrecht. Toegangskarten kosten vijftien euro aan de zaal en € 12,50 in de voorverkoop via de website van het UVE: www.utrechtsvocaalensemble.nl.

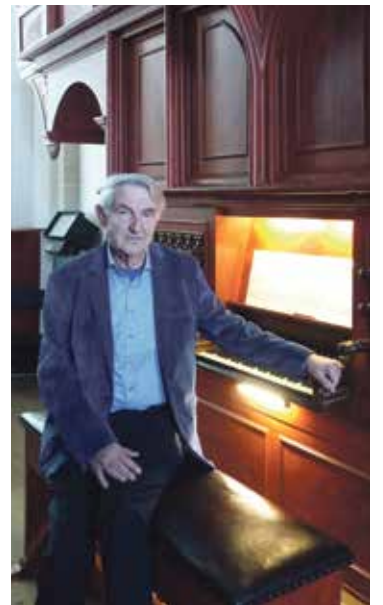
Concert Theo Teunissen 80 jaar

Joost van Beek

Op 6 september viert Theo Teunissen zijn tachtigste verjaardag. Als docent aan het Utrechts Conservatorium en als organist van diverse Utrechtse kerken heeft Theo Teunissen bij zeer velen de liefde voor muziek aangewakkerd. Bij wijze van muzikaal cadeau biedt de Commissie Jacobiconcerten hem een concert aan.

Dit concert vindt plaats op zaterdagavond 15 september in de Jacobikerk, de plek die de jubilaris van 1978 tot 2005 als organist diende. Het programma blijft een verrassing tot op de avond zelf.

Het concert begint om 20.00 uur, de toegang is vrij. Vooraf – de kerk is om 19.00 uur open – en na afloop is er ruimschoots gelegenheid om met de jarige en met elkaar bij te praten.

* Theo Teunissen.

Theo Teunissen kijkt ernaar uit om op 15 september veel (muziek)vrienden en bekenden te ontmoeten. Ook andere geïnteresseerden zijn van harte welkom.

Van Sweelinck tot Diepenbrock

De expositie '150 jaar Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis' in de Universiteitsbibliotheek, waaraan dit blad in de vorige editie uitgebreid aandacht besteedde, is nog te zien tot 24 november.

De Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis is de oudste musicologische vereniging ter wereld. In haar bestaan heeft de vereniging niet alleen het complete werk van Nederlandse componisten als Josquin Desprez en Sweelinck voor onderzoek en uitvoering beschikbaar gemaakt, maar ook talrijke monografieën gepubliceerd over het Nederlandse muzikaleven. Bovendien is zij uitgever van het belangrijkste Nederlandse muziekwetenschappelijke tijdschrift, het TVNM.

Dit najaar zijn er, behalve de tentoonstelling 'Van Sweelinck tot Diepenbrock' ook twee symposia, verschillende concerten en projecten voor conservatoriumstudenten en amateurkoren en -ensembles. Met dit scala aan activiteiten wil de KVNМ een impuls geven aan de kennis over en uitvoering van de muziek van Nederlandse componisten uit de afgelopen eeuwen.

Een overzicht van alle activiteiten staat op de jubileumwebsite: <http://jubileum.kvnm.nl>.

Habe deine Lust am Herrn

In klanken... geloven (5)

Volgens een overlevering zou kerkvader Augustinus gezegd hebben dat zingen twee keer bidden is. De uitspraak "Wie goed zingt, zingt dubbel" wordt dan ook aan hem toegeschreven. De grote reformatoren Martin Luther en Johannes Calvijn hebben zich over zingen en bidden in soortgelijke bewoordingen uitgelaten. Calvijn bijvoorbeeld, stelde het zingen van een psalm gelijk aan het gebed. Welke werking gaat in de 21ste eeuw nog uit van zingen op je geloof? Kun je zingen van geestelijke liederen wel loskoppelen van het geloof? Waarom worden geestelijke liederen uitgevoerd in talloze concertzalen? Welke geestelijke liederen inspireren je? Wat beleef je bij het zingen van geestelijke liederen? Gastcolumnisten gaan op deze en andere vragen in, in de tweemaandelijks serie 'In klanken... geloven'. Ella Schoonhoven beet in het januarinummet het spits af, in maart deed Anneke van Steenwijk haar verhaal, in mei was het de beurt aan redactielid Elly Bakker en in juli deed de zanggroep van de Wilhelminakerk een noot in het zakje. In dit septembernummer is het de beurt aan redactielid Peter van der Ros.

Peter van der Ros

Het is een zin uit een cantate van Buxtehude die mij 'pakte', tien jaar geleden. Een baritonaria uit 'Alles was ihr tut mit Worten oder mit Werken' die ik als (toen nog) tenor in een Duits kerkkoor stiekem zachtjes meezong. Enkele jaren later was die solo van Bach's leermeester mijn proefstuk om toe te treden tot een (het Sallands) Bachkoor.

'Alles wat jullie doen, in woorden of in werken, laat het zijn in de naam van Jezus'. Dat is de strekking van dit prachtige koorwerk waar de bas- (maar even later idem de alt)solist een even korte als indrukwekkende rol in vervult. Als lid van een koor besef je dat niet altijd, ook al gaat het – zeker in een kerkkoor – vaak over de Hoofdpersoon van het christelijke geloof. Zo kan bijvoorbeeld een atheïst prachtig bijdragen aan een uitvoering van de Matthäus Passion. De zangkunst voert op dat moment

'Verleih uns Frieden gnädiglich'. Dit ontroerend mooie lied komt altijd weer terug in mijn brein.

zagezegd de boventoon, terwijl wát er gezongen wordt voor zo iemand er niet toe doet. Zangtechnisch kan het perfect klinken, maar voor mij is de inhoud van een muziekstuk minstens zo belangrijk als de juiste uitvoering ervan.

Calvijn

Met een projectkoor uit de regio die op de landkaart de inham tussen Drenthe en Twente is, voerden we in 2009 op de Kirchentag in Bremen een groot aantal psalmbewerkingen uit.

'Jahreszeiten' bracht mijn voorouders samen

Pratend over muziek met een oude tante, inmiddels ruim de negentig gepasseerd, kwam ik er via haar achter dat mijn grootouders van moeders kant elkaar hadden leren kennen... op een koor! En wel bij het instuderen van Die Jahreszeiten, gecomponeerd door Joseph Haydn. De partituur van dit oratoriumwerk, aangeschaft via het Bachkoor waarmee ik het een kleine eeuw later ook mocht uitvoeren, bleek ik zodoende via mijn moeder zelfs dubbel te hebben. Het boek heeft een speciaal plekje in mijn boekenkast gekregen. Liefde voor de muziek, mooi is dat toch...

Het was het herdenkingsjaar van de kerkreformer Calvijn (1509-1564), voor mij als 'gereformeerde jongen' zwaarder wegend dan het jaar 2017 met al die aandacht voor Luther. De partituren van die toen gezongen psalmen bewaar ik met zorg. Psalm 114 bijvoorbeeld, in een moeilijk onder de knie te krijgen achtstemmige zetting van Zoltán Kodály, zo mooi!

Traditioneel

(Meedoen aan) Duitse koorzang is sowieso een beleving op zich. Het repertoire is overwegend traditioneel, sterk afhankelijk van de koorleider (v/m) en daarnaast zeer ontvankelijk voor moderne composities, ook van over de grens. Zo kwam het afgelopen zomer tot het instuderen van drie liederen van John Rutter, alle de liefde voor de schepping muzikaal geniaal tot uitdrukking brengend. Hoewel omgezet in het Duits, ging het 'los' instuderen thuis via de oorspronkelijke tekst in het Engels beter: 'For the beauty of the earth', 'Look at the world' en 'All things bright and beautiful' (zoek maar eens op, prachtige uitvoeringen door koren tot zelfs diep in Azië zijn op YouTube te vinden) klonken die zomerse zondag uit kelen van tussen de 16 en 80 jaar in een kleine oeroude dorpskerk – Brandlecht – in Niedersachsen. Onvergetelijk.

Liturgie

Onvergetelijk. Dat woord is zeker eveneens van toepassing op een van mijn meest geliefde zangstukken ooit gecomponeerd, door de Jood Felix Mendelssohn Bartholdy: 'Verleih uns Frieden gnädiglich'. Dit ontroerend mooie lied – geschreven door Luther overigens – komt altijd weer terug in mijn brein, waar ik ook ben. Een jaar of tien geleden mocht ik het meezingen als tenor, nu ligt mijn stembereik wat lager zodat ook de baspartij mocht worden ingestudeerd en tig keren uitgevoerd. Ik hoop dat het ooit op de liturgie van mijn 'laatste dienst' komt te staan. Dat mag gerust ook met het veel minder bekende, maar voor mij persoonlijk ook heel mooie

* De tenor Alejandro Zurbriggen (rechts) en dirigent Nicolás Loza op (koud!) bezoek in Neuenhaus, voor de eind negentiende eeuw gebouwde Reformierte Kirche (foto Peter van der Ros).

Het was het herdenkingsjaar van de kerkreformer Calvijn (1509-1564), voor mij als 'gereformeerde jongen' zwaarder wegend dan het jaar 2017 met al die aandacht voor Luther.

'Gott, mein Gott, ich rufe dich' (naar Psalm 104) van de Duitse componist Gerd-Peter Münden.

Bloch

Nu dwaal ik wel erg ver af, door het al over mijn einde te hebben. Dan zou ik mijn vier jaar meezingen met het Sallands Bachkoor overslaan, wat in deze korte samenvatting van mijn liefdesverklaring jegens koorlidmaat-

schap-in-het-algemeen niet mag ontbreken. In de aanhef van dit artikel al even aangehaald, maar zoals gezegd verdient deze episode van mijn leven als koorzanger nadere belichting. Het begon met de repetities voor het rond Dodenherdenking uit te voeren werk van de Zwitserse (eveneens Joodse) componist Ernest Bloch, zijn 'Avodath haKodesh' – kortweg vertaald: eredienst. Een 'gewijd' en best wel 'zwaar' stuk, dat heel veel indruk maakte op de toehoorders, en niet minder op de uitvoerders.

Daarop volgden uitvoeringen van Rossini's Messe Solenne, Ramírez' Missa Criolla en Navidad Nuestra*, Die Jahreszeiten van Haydn, Messiah van Händel, Mozart's Krönungsmesse en (natuurlijk) diens Requiem en – lang gekoesterde wens in vervulling – de Matthäus Passion van grootmeester Bach. Ook delen uit de Johannes Passion en het Weihnachtsoratorium kwamen in die vier jaar Bachkoorlidmaatschap aan bod. Veelal studeerde

IN KLANKEN...
GELOVEN

Jonge musici uit Argentinië

Aan het eind van mijn eerste Bachkoorjaar kwam er een musicerend gezelschap uit Argentinië bij ons jubilerend koor op bezoek. Bij allemaal twintigers en dertigers, de een nog enthousiaster dan de ander betrokken bij het maken van muziek. Bij ons thuis loeerden de dirigent (toen 24!) van het Argentijnse jongerenkoor, als ook een ongeveer even jonge tenor uit de groep. Dat was een feest! Tot diep in de nacht gitaarspelend, zingend en dansend rond de open haard, het schiep een band die tot op heden bestaat.

Uiteraard voerden de Argentijnen samen met het Bachkoor de voornoemde stukken van Ramírez uit. Het werd een indrukwekkend jubileumconcert. Hoe een zo jong iemand een groot koor (samen met het onze, met tachtig leden) 'uit de losse pols' leidt, wekte zelfs verbazing en bewondering bij onze ervaren dirigent, een zestiger met een schat aan opleiding en ervaring. De jonge Argentijn, Nicolás Loza geheten, zoekt tijdelijke werkkringen als koorleider in Europa. Wie iets voor hem zou weten, of belangstelling heeft voor bijvoorbeeld workshops Argentijnse muziek, kan contact met mij opnemen: petervdros@gmail.com.

ik deze thuis in met behulp van oefen-cd's uit de serie Chorsingen leicht gemacht. Een aanrader, deze studiemethode.

Tot slot, terugkomend op de cantate van Buxtehude, nog een kijktip, uitvoering van de eerder genoemde cantate door een koor in Keulen: [youtube.com/watch?v=zoavG7sRTRc](https://www.youtube.com/watch?v=zoavG7sRTRc). Genieten.

* De groep Argentijnen, op bezoek bij het jubilerende Bachkoor in de gereformeerde kerk van Ommen.

KUNSTVAN MARIA SCHERF IN DE TUINDORPKERK

‘Een zoektocht naar de essentie van het leven’

Ype Viersen

Als een zoektocht naar de essentie van het leven, zo typeert beeldend kunstenaar Maria Scherf haar eigen werk. Van zondag 16 september tot eind november exposeert zij twee van haar projecten in de Tuindorpkerk: ‘Windstilte van de ziel’ en ‘Gelaat’.

Het zijn tekeningen waar je lang naar kunt kijken. Er zit veel diepte in. Je zoekt met je ogen naar een voorstelling en dan blijf je kijken naar een detail. Wat zie ik? Een gezicht? De vorm van een lichaam? Iets van een landschap. Het is mysterieus, steeds zie je weer nieuwe dingen waardoor je

langzaam een eigen verhaal maakt bij de tekeningen.

Maria geeft zelf de volgende toelichting: “Het project ‘Windstilte van de ziel’ omvat in totaal 5 houtskooltekeningen op groot formaat. Het zijn verhalen die ik heb opgetekend in de windstilte van mijn ziel. De windstilte die ontstaat als ik door de rusteloosheid en de drukte van alledag kan vallen, als ik kan wachten en loslaten. Dan kom ik thuis en gaat het stromen in mij. Tijd en ruimte spelen geen rol meer. Heeft die windstilte iets te maken met de Eeuwigheid?”

Lijnenharmonie

Kunsthistoricus Anikó Ouwe-neel schreef op de website van

ArtWay over de hier afgebeelde ‘Windstilte van de ziel 5’: “Een zachte bewegingsloze beweging kenmerkt deze tekening. De lijnenharmonie heeft vele tinten zacht wit, zwart, grijs en her en der roodbruin. Voordat iets echt vorm krijgt, wordt het alweer iets anders. De fragmentatie lijkt tegelijkertijd zijdezacht en staalhard, waardoor er een uitdagende spanning in de tekening ontstaat. Het wezen is gehavend, het schuilt. Maar het is in de kern intact, nog herkenbaar in de schoonheid van haar gelaat. Ik kijk en ik denk aan de verrassende, pijnlijke en toch zachte geboorte van heelheid en harmonie. Het kost wat, maar het komt eraan. Ik vang beeldklanken op van pijn, zoeken, niet weten en toch berusten, maar ook klanken van wachten en verlangen. Alsof de tekening delen van een nieuw gecomponeerd symfonisch muziekstuk uitbeeldt. De indrukken zijn gefragmenteerd, maar toch harmonieus en op elkaar afgestemd. Ik voel mij erbij thuis: gekend, geliefd, veilig en vooral: vol verlangen en verwachting. Ook als het leven moeilijk, vol pijn en verdriet is, ergens in de windstilte van mijn ziel weet ik dat ik weet: het komt goed.”

Levinas

Het project ‘Gelaat’ is geïnspireerd door de Frans-Joodse filosoof Levinas: “Ik word ik in het aangezicht van de Ander”. Het zijn zeven tekeningen in houtskool en diverse soorten krijt die iets vertellen van de spirituele ruimte die ontstaat als je de ander wezenlijk mag en kan zien. Maria Scherf schrijft zelf: “Alle tekeningen zijn dynamisch van aard; de vormen lossen op zodra ze vast dreigen te worden. Zoals de Eeuwige niet in een beeld is te vangen.”

Op alle zeven tekeningen is een gezicht te zien, maar het zijn geen heldere portretten. Eerder sfeerimpressies. Toch heeft elk gezicht wel duidelijk een eigen individualiteit. Het is alsof de kunstenaar heel voorzichtig en teder met houtskool en krijt het gezicht heeft afgetast van de men-

In het kader van de tentoonstelling geeft Maria Scherf op zaterdag 13 oktober een workshop. Uitgangspunt is het project “Gelaat”, waarvan 7 tekeningen in de kerk te zien zijn. Bron van inspiratie - zowel voor de tekeningen als voor de workshop - is een tekst van de filosoof Levinas: “Ik word ik in het aangezicht van de Ander”.

Behalve meditatie, een stukje tekst en gesprek, vormt de kunstzinnige verdieping door schilderen of tekenen een belangrijk onderdeel van de workshop. Niet alles is in woorden te vatten...

Praktische informatie

Datum: zaterdag 13 oktober

Tijd: 10.00 tot 13.00 uur (inloop vanaf 9.30 uur)

Plaats: Huis-in-de-wijk Tuindorpkerk, Suringarlaan 1.

Kosten: tien euro per persoon, inclusief materiaal en koffie/thee

Ervaring nodig? absoluut niet, iedereen is van harte welkom!

Tijd en ruimte voor verbinding, verwondering en verdieping. Opgave graag bij Maria Scherf, frscherf@gmail.com, telefoon 06-2819 4999 of bij Richard Kemper, rapkemper@hotmail.com tel. 06-4191 0572.

sen die ze heeft uitgebeeld. Een gezicht met gesloten ogen; slaapt degene die is uitgebeeld? Een kind, een meisje vermoed ik, lacht vriendelijk. Iemand met zware oogleden kijkt de beschouwer vermoeid aan.

Je blijft kijken en vermoeden, maar echt duidelijk wordt het niet. De ander blijft een geheim. Zo word je als kijker uitgenodigd om te zoeken naar de essentie van de ander.

Ik vroeg me af waarom de serie ‘Gelaat’ heet en waarom niet ‘Gezicht’? Wat zou het verschil kunnen zijn tussen ‘gezicht’ en ‘gelaat’? Ik geef mijn eigen associatie als suggestie voor wanneer u zelf

naar de serie komt kijken. Bij een gezicht gaat het om wat wij kunnen zien van iemand anders. Gezichtsbedekkende kleding vinden veel mensen niet prettig. We kunnen dan niet zien wie die ander is. Het gaat om ons zien en identificeren: Dat ben jij.

Bij het gelaat van de ander gaat het over iets anders. Het woord ‘gelaat’ associeer ik met ‘laten gebeuren’; het is anders dan zien en identificeren. Niets wordt vastgelegd. Zo ontstaat er ruimte voor ontmoeting.

Iedere zondag van 16 september tot 25 november van 9.30 tot 12.00 uur, in de Tuindorpkerk Van Riellaan 1 in Utrecht.

FEESTELIJKHEDEN ROND JUBILEUM PAULUSKERK

Vredesnieuws uit Tuindorp

Frans Snijders

In het kader van de Vredesweek houden de Pauluskerk en de Tuindorpkerk zondag 23 september een gezamenlijke viering. De viering heeft als thema ‘Geef vrede door’ en wordt voorgedaan door ds Piet Jan Rebel en pastor Gérard Martens. De Paulus- en Tuindorpcantorij zingen onder leiding van Caralita Vincenten en worden begeleid door Arno van Wijk op het orgel. Er is kindercreche en -woorddienst. De viering wordt gehouden in de Tuindorpkerk en begint om 10.00 uur.

De hele maand september staat in het teken van het 85-jarig bestaan van onze Paulusgemeenschap en het vijftigja-

rig bestaan van het Paulus Jongerenkoor. Het hoogtepunt van de feestelijkheden heeft plaats in de week van 24 tot en met 30 september.

We beginnen woensdag 26 september met de Preek van de Leek, een preekwedstrijd rond de eerste brief aan de Korintiërs van de apostel Paulus, 1 Korinthe 9: 24-27. De avond begint om 20.00 uur. Donderdag 27 september is er een speciale jubileumeditie van ‘Met Paulus aan Tafel’, de maandelijkse bezinningsmaaltijd. Zoals altijd: graag aanmelden en om 12.30 uur aanwezig zijn.

Het jongerenkoor houdt vrijdag 28 september een reünie.

Sluitstuk

De afsluiting van alle feestelijkheden is zondag 30 september. De dag begint om 10.30 uur met een feestelijke viering. Na de viering is er een feestmiddag in en om de kerk,

waar jong en oud zich kunnen vermaken en herinneringen kunnen ophalen. Er is onder andere een springkussen en natuurlijk een hapje en een drankje. 's Middags wordt ook het jubileumblad gepresenteerd. We eindigen de feestelijkheden die dag tussen 15.30 en 16.00 uur. De wijze waarop blijft een verrassing...

Zegt het voort! Het is onmogelijk om alle mensen uit te nodigen voor ons jubileumfeest. Het zou mooi zijn als ons feest ook een soort reünie wordt van allen die eerder bij de Paulus betrokken waren. Wij nodigen u daarom uit om zelf mensen uit te nodigen die u kent en die het wellicht leuk vinden om een deel mee te maken: uw kinderen, vroegere burens, vrienden, bekenden die nu elders wonen, enzovoort.

Auteur is lid van de Paulus Gemeenschapsgroep.

Een beter inkomen voor Ghanese boerinnen

ZWO staat voor verbondenheid wereldwijd. Zo steunt de PGU via Kerk in Actie een initiatief van de PCG, de Presbyterian Church of Ghana. Dit project leert vrouwen efficiëntere en milieuvriendelijkere manieren voor het telen en verwerken van kariténoten, grondstof voor onder meer verzorgingsproducten.

Christine Hoek, lid stedelijke ZWO-commissie

De karité- of sheaboom levert kostbare vruchten, de kariténoten. Ze zijn een belangrijke bron van inkomsten voor Ghanese vrouwen. Zij verwerken de noten tot een traditionele

keukenboter, maar ook tot allerlei verzorgingsproducten. Van massageolie tot voedende handcrème. Met de opbrengst van de kariténoot voorzien de vrouwen in Ghana beter in hun levensonderhoud en daar profiteert het hele gezin van!

* Een Ghanese boerin bezig met het bereiden van karitéboter.

Het verzamelen van de kariténoten, in het Engels *shea-nuts*, is traditioneel een taak van vrouwen. Dat doen ze vooral in tijden dat er elders op de boerderij weinig werk is. De noten moeten lange tijd worden gekookt, pas dan komt de karitéolie vrij waarvan de boter wordt gemaakt. Maar de winsten zijn minimaal doordat het proces zo arbeidsintensief en tijdrovend is. Bovendien kost het veel brandhout. De vrijkomende rook is bovendien schadelijk voor de gezondheid.

Projectsteun

Kerk in Actie financiert het karitéboterproject dat in 2013 door het landbouwbureau van de Presbyterianse kerk in Ghana (PCG) werd opgezet. Dat project heeft een aantal grote verbeteringen gebracht, niet alleen voor de karitéplukkers, maar ook voor het milieu. De kerk leert hen hoe ze gezondheidsschade voorkomen en stimuleert de vrouwen om zich te organiseren in boerengroepen. Steeds meer groepen functioneren zelfstandig en zijn winstgevend. De karitéboter die de vrouwengroepen in Ghana afleveren zijn niet in Nederland te koop. Maar bij gezondheids winkels koop je wel vergelijkbare *sheabutter*.

De PCG helpt in totaal 48 vrouwengroepen die noten verza-

melen en twee groepen die de noten bewerken, aan een beter inkomen. Deze vrouwen krijgen landbouwcursussen en leren samenwerken. Hierdoor neemt de productie fors toe en verbetert de kwaliteit van de noten. Daardoor krijgen deze vrouwen een betere prijs op de internationale markt. En niet alleen op de markt hebben ze meer succes. Ook de banken verstrekken steeds vaker leningen aan deze groepen, die zij investeren in hun bedrijven.

Hawa, karitéplukster, vertelt: "Nu ik lid ben van een boerengroep heb ik een stabiel en gemiddeld inkomen. Ik kan mijn gezin goed onderhouden en mijn kinderen naar school sturen."

Milieuvriendelijk

De vrouwen leren om de noten op een efficiënte en milieuvriendelijke manier te verwerken. De PCG verspreidt, met hulp van Kerk in Actie, betere oventjes. Hierdoor hoeft er veel minder hout gestookt te worden om de noten te koken. Ook plant de PCG tweeduizend jonge boompjes ter vervanging van karitébomen die illegaal zijn gekapt. Er wordt een nieuwe werkplaats gebouwd, waar de vrouwen de kariténoten verwerken. Op deze plek kunnen de vrouwen van de geraapte noten zelf karitéboter

DIACONAAT WERELDWIJD

* Herinneringsplaque van de start van het project (foto's Kerk in Actie).

maken. De noten worden dan machinaal gemalen, waardoor het werk veel minder zwaar wordt.

Kredietwaardig

Samen met de boerengroepen zoekt de PCG naar mogelijkheden om meer boeren en boerinnen van landbouwkrediet te voorzien. Lokale banken hebben inmiddels ontdekt dat de boerengroepen, die PCG ondersteunt, goed kredietwaardig zijn. Het is de bedoeling dat deze boerenorganisaties steeds meer zelfstandig opereren en gaandeweg zonder externe steun verder kunnen.

Jentina Kranendonk

Aan de Wijnesteinlaan 4 in Utrecht in de wijk Hoograven ligt Villa Vrede. Dit is de plek waar ongedocumenteerden (mensen zonder verblijfsvergunning) een gezicht krijgen, zich kunnen ontspannen en zich veilig mogen voelen. Ook kunnen ze zich in Villa Vrede verder ontwikkelen aan de hand van bijv. activiteiten en trainingen. Iedere bezoeker mag zich hier welkom voelen. Villa Vrede steunt voor het overgrote deel op vrijwilligers.

De meeste bezoekers hebben 's nachts een plek om te slapen, maar overdag hebben zij geen huis. In Villa Vrede kunnen zij overdag verblijven. Een kopje koffie drinken, samen een maaltijd maken en eten, de was doen of een potje tafeltennis spelen. Een thuis voor overdag.

Op dit moment verblijven we nog in de Marcuskerk. Het is nog onzeker hoe het zal verlopen als de Marcuskerk verkocht wordt. Hierover komt pas in september/oktober duidelijkheid. Helaas hebben we nog geen nieuwe plek gevonden ondanks een intensieve zoektocht. Wij hopen dat er een

mogelijkheid bestaat om in het Marcuscentrum te blijven of dat er een andere goede oplossing komt. Villa Vrede moet namelijk een thuis blijven voor wie overdag geen huis heeft!

Afgelopen zomermaanden stonden de activiteiten bij Villa Vrede op een lager pitje. De Bijbelstudiegroep en Engelse lessen stonden voor een tijdje stil en er was een zomerrooster voor de Nederlandse lessen. De laatste les voor de vakantie waren er veel blijde gezichten. De certificaten zijn toen uitgedeeld. Sommigen hadden het hele jaar les gehad, anderen een aantal maanden of weken. Vol trots hebben de deelnemers het in ontvangst genomen.

Hoewel er een zomerrooster was qua activiteiten, bleven de bezoekers gewoon aanwezig. Voor hen betekent de zomer immers niet dat ze op reis gaan of even uit hun dagelijkse situatie kunnen ontsnappen. Zij konden gelukkig bij Villa Vrede blijven komen voor de was, een maaltijd en gezelligheid. De zomer leent zich ook prima voor sport en spontane activiteiten zoals een barbecue. Het volleybalnet werd regelmatig opgehangen op het veld voor ons huis, waarna de mannen en vrouwen fanatiek gingen volleyballen. Soms deden zelfs buurtbewoners mee. Op zulke

Zomer in Villa Vrede

* De zomer leent zich ook prima voor sport... (foto Wilma Rozenga).

momenten genoten wij van het gelach dat over het veld klonk. Begin juli hebben wij ook een middag kunnen tennissen dankzij de gastvrijheid van de STVU tennisvereniging. Een Villa Vrede team deed ook mee aan een beachvolleytoernooi in Den Haag en een veldvoetbaltoernooi in augustus,

waarbij in Den Haag een beker is gewonnen! Deze sportieve uitjes maakten de zomer net wat mooier.

Wij kijken vol goede moed uit naar het najaar. Het allerbelangrijkste is stabiele huisvesting zodat wij ons werk voort kunnen

zetten. Op 22 september organiseren wij weer Burendag. Wij houden het programma nog even een verrassing. Dus houd vooral Facebook in de gaten. Wij hopen jullie daar te ontmoeten!

Voor meer informatie, bezoek onze website: www.villavrede.nl

Biem Lap

In de Jacobikerk is een reproductie van een prachtig beschilderd paneel waarvan het origineel eeuwenlang in de kerk heeft gehangen. Daarin wordt het verband tussen het doen van goede werken zoals de armenzorg en het eigen zielenheil goed uitgedrukt. Dat verband is een goed bijbels motief zoals te lezen is in het laatste deel van Mattheus 25. Maar die verbinding is er in het begin van de armenzorg in de veertiende eeuw niet altijd geweest en is met de Reformatie ook anders geworden.

Het origineel van het paneel van de Armenpot bevindt zich in het Centraal Museum. De armenzorg in de parochie van de Jacobikerk werd vanaf de vijftiende eeuw verricht door de potmeesters. Zij waren verantwoordelijk voor het inzamelen van gelden voor de armen en voor het verlenen van de zorg aan de armen. Het paneel is aan twee kanten beschilderd.

Deftig gekleed

De voorkant van het paneel toont de liefdadigheidswerken van de potmeesters van Sint Jacob. In drie taferelen is goed te zien welke goede werken de deftig geklede potmeesters doen. Zij zorgen voor het uitdelen van voedingsmiddelen aan de armen; voor de uitdeling van turf in de winter en ze hebben de zorg voor de zieken. Aan beide kanten van de drie taferelen zijn teksten te lezen die een oproep doen om te geven voor de armen. Het eigen belang komt goed naar voren in verschillende teksten:

*Geeft goedmoedig aalmoezen van uw vergankelijk bezit aan de rampzalige armen.
Want de aalmoes beschermt uw ziel tegen de hellegloed.*

De achterkant van het paneel is een voorstelling van het Laatste Oordeel, waarin Jezus op de jongste dag komt om te oordelen over de levenden en de doden. De hemel en het vagevuur, waar Petrus met zijn sleutel bij staat, is links afgebeeld en de afschrikwekkende hel rechts. Een paar teksten verduidelijken de bedoeling, onder andere deze:

O mensche gedenck uw uijterste en inde ewicheit en sult ghij niet sondigen.

Het paneel van de Armenpot is in opdracht van de potmeesters van de Jacobikerk in 1562 geschilderd en komt uit de werkplaats van Jan van Scorel. Het schilderij benadrukt het doen van goede werken. In deze periode, waarin de Reformatie-opvattingen volop de ronde deden, is het doen van goede werken op zijn minst zeer omstreden. Het is wellicht juist daarom dat dit schilderij tot stand is gekomen. Het is gemaakt naar aanleiding van een gift aan de potmeesters van de rijke Alit Salm, de ongetrouwde dochter van de korenkoper Anselm Salm. Deze man was niet van onbesproken gedrag. De vrome Alit had bij haar gift bepaald dat er missen opgedragen moesten worden voor het zielenheil van haar voorouders.

Particulier initiatief

Het is zeker niet altijd zo geweest

MOTIEVEN VOOR DE ARMENZORG

Potmeester, voorloper van diaken

* Uitsnede van het paneel van de liefdadigheidswerken van de Armenpot van Sint Jacob. De welgeklede potmeester leest de namen voor van de sobergeklede armen die in aanmerking komen voor voedsel.

dat de kerk zorg droeg voor de armen. Llewellyn Bogaers heeft in haar boek *Aards, betrokken en zelfbewust, De verwevenheid van cultuur en religie in katholiek Utrecht 1300-1600* aangetoond dat veel initiatieven als particulier initiatief ontstonden en dat daarbij veelal oprechte zorg voor de armen vooropstond. In de begintijd van de armenzorg was er nauwelijks of geen sprake van religieuze inspiratie en was het zielenheil geen motief. Toen het Heilige Geesthuis, een van eerste armenzorg instellingen in Utrecht, werd opgericht aan het begin van de veertiende eeuw, werd door de stichters die al hun roerend en onroerend goed beschikbaar stelden, bepaald dat er geen kapel bij het huis mocht komen.

* In de Jacobikerk is nog steeds een potmeestersbank waarop in de bovenlijst een afbeelding van een pot.

Tegelijkertijd was het zo dat iedereen katholiek en met de kerk verbonden was. Het was heel gewoon dat er ten behoeve van de armen door de particuliere fondaties en potmeesters collectes in de kerk werden gehouden. De potmeesters in de Jacobikerk hebben ook hun ontstaan te danken aan particulier initiatief maar hadden een vaste plek in de kerk.

Overheid

De stedelijke overheid bemoeide zich zo weinig mogelijk met de armenzorg maar greep wel in als het ergens fout ging en er misbruik ontstond. Het stadsbestuur zorgde er bijvoorbeeld voor dat in 1470 slecht functio-

nerende potmeesters van de Jacobikerk ontslagen werden en er gegoede burgers voor in de plaats kwamen, die elk kwartaal verantwoording moesten afleggen aan de kerkmeesters.

René de Kam die geschreven heeft over de fondaties die zich met de armenzorg in Utrecht bezighielden, noemt de vele motieven die door elkaar heen een rol speelden: eigen zielenheil, liefdadigheid, mededogen, verontschuldiging voor eigen welvaart, verwerving van aanzien en praktische redenen als het ontbreken van een erfgenaam.

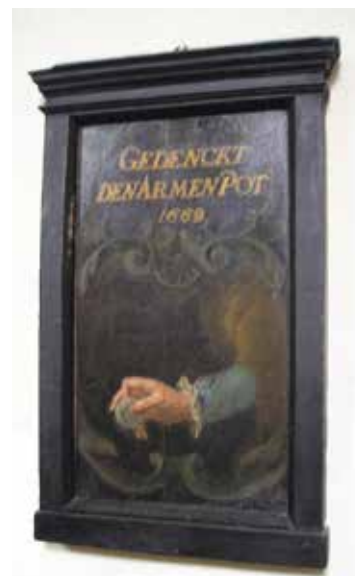
Versnippering

Als het stadsbestuur in Utrecht de uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst verbiedt in 1580 en de gereformeerde kerk de bevoorrechte kerk wordt, wordt door deze kerk de diaconie opgezet. De potmeesters in de Jacobikerk bleven gewoon doorgaan. De armenzorg, die al zeer gefragmenteerd was, werd nog meer versnipperd. Het goede werken motief om daarmee zielenheil te verwerven werd door de gereformeerde kerk formeel verworpen, maar zij gaf er tegelijkertijd een andere draai aan. De redenering werd: Christus heeft zijn leven gegeven voor de zonde, 'de ellende', van de mensheid, hij heeft 'verlossing' gebracht en uit 'dankbaarheid' doet de mens goede werken.

Aalmoezenierskamer

Het stadsbestuur was van mening dat armenzorg de taak van de kerk was en de kerk vond dat ook. De toen nog kleine gerefor-

Het goede werken motief om daarmee zielenheil te verwerven werd door de gereformeerde kerk formeel verworpen, maar zij gaf er tegelijkertijd een andere draai aan.

* Dit paneeltje, met de tekst: 'Gedenckt den Armenpot' uit 1669 geeft aan dat de potmeesters na de Reformatie doorgedaan zijn met hun werk. Het paneeltje hangt op een pilaar tegenover de ingang van de Jacobikerk.

meerde (hervormde) kerk moest voor alle armen van Utrecht zorgen. Al gauw bleek dat de gereformeerde kerk de taak bij gebrek aan geld niet aan kon. Het duurde echter nog vele jaren voordat de overheid er werk van maakte. Pas in 1628 werd de Aalmoezenierskamer opgericht met evenveel gereformeerde als katholieke bestuurders die de zorg kreeg voor alle armen die niet tot de gereformeerde kerk behoorden. Deze gereformeerde kerk moest voor zijn eigen arme leden blijven zorgen. Het stadsbestuur droeg nog steeds nauwelijks tot niets bij als het om geld voor de arme burgers ging. De Aalmoezenierskamer moest zijn inkomsten halen uit collectes, giften en legaten en er waren altijd tekorten. De samenwerking was geen lang leven beschoren. In 1674 werd de rooms-katholieke Aalmoezenierskamer in het leven geroepen.

Auteur is lid van de wijkgemeente Jacobikerk en onder meer gids bij Kerken Kijken Utrecht voor dit historische kerkgebouw.

Preek van de Leek: mannen

Opmerkelijk genoeg hebben alleen mannen zich aangemeld voor de Preek van de Leek, op 26 september in de Pauluskerk. Na sluiting van de aanmeldtermijn op het mailadres preek-leek@gmail.com, bleek dat zich geen vrouwen hadden aangemeld. Inschrijvers ontvingen de spelregels en de Bijbeltekst die als uitgangspunt dient voor de preek.

Op 26 september, midden in de feestweek waarmee de Pauluskerk haar 85-jarig bestaan viert, kunnen de prekers hun preek voor het publiek ten gehore brengen. Om de eventuele plankenkoorts te beteugelen kunnen de deelnemers oefenen in een stoom-workshop 'voordracht' onder leiding van een professionele coach.

Er zijn twee prijzen te winnen: die van de jury en een publieksprijs. Elke deelnemer krijgt een juryrapportage met aanwijzingen waar men nog kan verbeteren.

De jury bestaat uit Kalien Blonden (tv-programmamaker KRO-NCRV), Dorothé Cras (eigenaar van de Utrechtse kinderboekenwinkel), pastor Oostendorp (r.k. priester en emeritus hoogleraar Spaanse taal- en letterkunde) en Piet Jan Rebel (predikant van de PKN Tuindorpkkerk).

Symposium over Miskotte

Op vrijdag 5 oktober is in de Amsterdamse Willem de Zwijgerkerk een symposium over de theoloog Miskotte. Het begint om 10.30 uur en duurt tot 13.00 uur. Titel van het symposium is: *Betere Weerstand*. Deze titel is ontleend aan de illegale brochure waaraan Miskotte in het oorlogsjaar 1941 meeschreef. Zijn groeiende inzichten over de dodelijke dreiging van het nationaalsocialisme ('het nieuwe heidendom') worden in het nieuwe deel van zijn dagboeken op indringende wijze gedocumenteerd. Ze vormen de inspiratiebron voor twee referaten: van dr. Léon Hanssen, biograaf van Menno ter Braak en kenner van het interbellum, en prof. dr. Chris Doude van Troostwijk, filosoof en theoloog en kenner van Miskottes inhoudelijke opstelling tegenover het nieuwe heidendom. Daarnaast zullen Willem van der Meiden en Wilken Veen vertellen over het jarenlange project om deze dagboekantekeningen toegankelijk te maken voor een breder publiek.

De Willem de Zwijgerkerk ligt aan de Olympiaweg 14 in Amsterdam-Zuid. Bereikbaar met tram 16 vanaf Amsterdam Centraal (halte Valeriusplein) of bus 15 vanaf station Amsterdam Zuid. Er is rondom de kerk parkeergelegenheid, zij het beperkt.

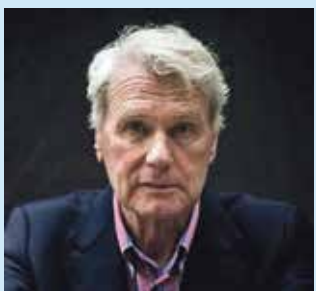

MEER avonden over 'hoofdzonden'

In de MEER-avonden van dit seizoen gaan de leden van de Nieuwe Kerk de 'zeven hoofdzonden' langs. Doel is: te ontdekken hoe we goed kunnen leven, naar hoe onze Schepper het heeft bedacht. We zullen zien hoe we de 'oude zonden' in verrassend nieuwe vormen terugzien in onze cultuur en hoe we er, soms ongemerkt, door worden beïnvloed. Thema voor het seizoen 2018-2019 is dan ook: Pleidooi voor goed leven - de zeven hoofdzonden onder de loep.

De meeste mensen verlangen ernaar gelukkig te zijn en goed te leven, en gunnen dat een ander ook. Maar in de manier waarop ze dat denken te bereiken kan het behoorlijk misgaan. Een gezond besef van identiteit verwordt tot ijdelheid en hoogmoed. Genieten van lekker eten mondt uit in onmatigheid. De zegen van seksualiteit raakt vervormd tot lust die alleen op jezelf gericht is. In de Bijbel wordt de verwording van wat goed is zonde genoemd. Zonde leidt uiteindelijk af van onze oorspronkelijke bedoeling. Zo is door de geschiedenis heen een lijst ontstaan van zeven hoofdzonden: allemaal misvormingen van wat goed en mooi was. Deze avonden zullen op de volgende data plaatsvinden: 9 september - inleiding op het thema met Lydia Kansen; 14 oktober: Jaloezie met Gerard Kansen; 11 november; 9 december; 13 januari 2019, 10 februari, 10 maart, 14 april, 12 mei en 9 juni.

Jacobidebat met literaire sprekers

Op 5 september gaan Adriaan van Dis en Beatrice de Graaf tijdens een literair Jacobidebat in de Jacobikerkerk in gesprek naar aanleiding van hun recent verschenen werken. Van Dis schreef 'In het buitengebied, een roman in verhalen' waarin hij zware thema's als eenzaamheid, angst en het verlangen naar de dood op een ironische manier en met zelfspot beschrijft. De Graaf publiceerde het afgelopen jaar 'Heilige strijd: het verlangen naar veiligheid en het einde van het kwaad'. In dit essay geeft zij vanuit een theologisch perspectief haar visie op geweld, het kwaad en onze veiligheid. Het belooft een boeiend gesprek te worden over onder meer de macht van het kwaad, de impact van kunstmatige intelligentie en de kracht van verhalen. Stevo Akkerman zal het gesprek leiden. Hij is columnist en journalist bij dagblad Trouw en recent verscheen zijn nieuwste roman 'De mooiste dag'.

Het debat vindt plaats in de Jacobikerkerk. De toegang is gratis, een bijdrage voor de onkosten wordt gewaardeerd. De avond begint om 20.00 uur, vanaf 19.30 uur is er koffie/thee. Na afloop is er een borrel.

Jeugdwerk in de nieuwe wijkgemeente Marcus-Nicolaïkerk

Lianne van Kooten-de Jong

Tijdens een doopdienst in de Nicolaïkerk wordt aan de gemeenteleden de volgende vraag gesteld:

Beloof u dit kind van God te ontvangen in uw midden, te dragen in uw gebeden en samen met hem/haar de weg van het Koninkrijk te gaan?

Het antwoord van de gemeente luidt dan "Ja, dat beloven wij." Deze belofte is het vertrekpunt voor het jeugdwerk in de nieuwe wijkgemeente Marcus-Nicolaïkerk.

Dit is een mooie opdracht die vraagt om een eigentijdse invulling. We proberen dit als jeugdleiding te doen met een grote en enthousiaste groep gemeenteleden. Het vertellen van de verhalen uit de Bijbel zien we als een van onze belangrijkste taken. Op school en thuis horen kinderen minder of geen Bijbelverhalen. Om de verhalen goed over te brengen, afgestemd op de leeftijd van de kinderen, werken we in de kinderkerk met drie groepen: de jongste groep (groepen 1 tot en met 3 van de basisschool), middengroep (groepen 4 tot en met 6 van de basisschool) en de oudste groep: Klaas junior (de groepen 7 en 8 en de brugklas). We gebruiken voor de jongste en middengroep het materiaal van Bijbel Basics dat wordt uitgegeven door het Nederlands Bijbelgenootschap. Ook gebruiken we de vertelmethodes Godly Play.

Klaas junior

Voor Klaas junior hebben wij zelf een methode ontworpen. Dit is een programma dat bestaat uit een mix van Bijbelverhalen, catechese en ontmoetingen met gemeenteleden. We bieden het programma aan in blokken van twee maanden. Zo hebben we blokken over thema's als Heiligen in Utrecht, gelijkenissen, Maarten Luther en het laatste project ging over Openbaringen en de toekomst.

Eén keer in de maand is deze groep de hele dienst aanwezig in de kerk. Ze krijgen dan een boekje met uitleg en opdrachten. Ook voeren ze taken uit als collecteren. De predikant houdt in de preek rekening met hun aanwezigheid. Na de dienst is er een

nabespreking met de predikant. Maar het is niet alleen maar bezig zijn met inhoudelijke onderwerpen. Er is ook ruimte voor ontmoeting. De kinderen leren elkaar beter kennen tijdens activiteiten als een escaperoom-uitje, The Passion kijken en deelnemen aan Sirkelslag Kids. Via de appgroep houden ze onderling contact. Dat contact willen we vasthouden in het tienerwerk.

Tieners

De tienergroep wordt geleid door een aantal 20-30ers. Zij leiden deze groep op inspirerende wijze. Aankomend seizoen komen er twee tienerdiensten in plaats

*Tentenkamp in de Nicolaïkerk.

van één per maand en worden tieners uitgenodigd om - net als Klaas junior - in de dienst aanwezig te zijn. Ook zijn ze actief met de verkoop van Fair Trade-artikelen. Tijdens de tienerdienst in juni bleek weer dat we mooie tieners in onze gemeente hebben! Deze dienst was voorbereid en uitgevoerd door de tieners.

Tentenkamp

Om de kinderen elkaar beter te laten leren kennen en te laten wennen aan de Nicolaïkerk, hebben we in april dit jaar een kerk-

kamp gehouden: kinderen mochten hun tenten in de kerk op het koor opzetten en een nacht slapen in de kerk. 's Nachts is de kerk op zijn mooist weten de kinderen nu. De kinderen mochten kijken bij het Marcussenorgel en Klaas junior beklom de toren. Op zondagmorgen rolden de kinderen uit de tenten de kerkdienst in.

Ezel Pieter

De doopbelofte betekent dat kinderen gezien mogen worden in de gemeente. Dit doen we onder andere door vier diensten in het jaar een speciale invulling te geven: de Startzondag, Kinderkerstfeest, Palmzondag en de Tienersdienst. Palmzondag hebben we dit jaar uitbundig aangepakt. Tijdens het maken van palmpasenstokken op zaterdagmiddag was ezel Pieter aanwezig waarop de kinderen een rondje mochten rijden. De kinderen verwelkomen op zondagmorgen iedereen met palmtakken in de kerk. Het verhaal werd verteld, het kinderprojectkoor zong en de tieners deden een rap. Er was een speciale kinderliturgieboekje gemaakt.

Plannen

Kortom, het jeugdwerk bruist in de nieuwe wijkgemeente, maar er zijn nog veel uitdagingen en nieuwe plannen. Om alvast een tipje van de sluier op te lichten: we gaan de kerkdiensten beter afstemmen op aanwezigheid van alle generaties. Daarnaast gaan we starten met het project 'Klaasmaatjes': hierin koppelen we een ouder gemeentelid aan een kind als maatjes. Verder zijn er plannen voor een nieuwe musical... We hopen dat onze kinderen tijdens hun jeugd in de Nicolaïkerk zich daadwerkelijk deel voelen uitmaken van de gemeente. We willen ze bagage (Bijbelverhalen, muziek en contacten) meegeven voor het leven. Ze zijn immers kinderen van God.

Seizoensstart

Dit artikel over het jeugdwerk in een wijkgemeente van de PGU was aanvankelijk bedoeld voor het jubileumkatern van Kerk in de Stad, in de vorige maandeditie. Plaatsing in het septembernummer komt evenwel beter uit, vanwege de start van het seizoen.

* Een blik op het nieuwe seizoen van het kerkelijk jeugdwerk...

De ziel in het spel

Zaterdag 29 september 2018 in het Johannescentrum te Utrecht met Toos Wolters, predikant en psychosyntheticus

"Ik zoek bij jou naar toevlucht voor mijn ziel" uit: 150 Psalmen vrij van Huub Oosterhuis

'Is dit nu alles wat er is? Mijn geleefde leven tot nu toe, mijn werk, mijn huis, mijn vrienden, mijn gezin, mijn opleiding, mijn geloof van huis uit of wat daarvan geworden is? En als dit het is, waarom voel ik me dan soms zo leeg en onvervuld? Is dit wat mij voor ogen stond toen ik aan het leven begon? Of is er nog iets anders, iets meer? Iets dat ik onderweg ben kwijtgeraakt? En als dat er is, wat is dat dan?

Waarom verlang ik, als ik zeg dat ik verlang naar God?'

Misschien herken je een van deze vragen bij jezelf. En wil je daar wel eens samen met anderen mee bezig gaan. Dan ben je van harte welkom bij *De ziel in het spel*. Een dag voor gelovigen en ongelovigen, voor kerkelijke en niet kerkelijke zinzoekers. Voor wie iets heeft of had met een geloofstraditie en voor wie daar wel eens op een andere manier mee wil kennismaken.

Op deze dag wordt gebruik gemaakt van verschillende werkvormen zoals innerlijke dialoog, geleide visualisatie, muziek en zang, uitwisseling, gesprek en stille overpeinzing.

Wanneer: Zaterdag 29 september 2018 van 10.00 tot 16.00 uur

Waar: Johannescentrum, Moezeldreef 400 te Utrecht

Kosten: Vrijwillige bijdrage na afloop. Uw gift is aftrekbaar voor de belastingdienst (ANBI instelling). Richtbedrag € 50 (inclusief verzorgde lunch)

Deelnemers: Maximaal 40 personen

Aanmelden: defluisterstillestem@kpnmail.nl

Contact: Toos Wolters 030 6624813 / defluisterstillestem@kpnmail.nl

Toekomstige activiteiten: als u op de hoogte wilt blijven van toekomstige activiteiten van *De Fluisterstille Stem* stuur ook dan een berichtje naar defluisterstillestem@kpnmail.nl.

VOORWOORD VAN VOORZITTER OP FINANCIEL JAARVERSLAG PGU 2017

Veel in beweging

2017 was het jaar dat we herdachten dat 500 jaar geleden de Reformatie begon. Je realiseert je dan weer in welke lange traditie ons werk van de Protestantse Gemeente Utrecht staat. Een traditie van vorm geven aan de eigen identiteit, omgaan met pluriformiteit, van kerkplitsing en ook weer kerkfusie. Allemaal menselijke pogingen om bij te dragen aan Gods heil en vrede voor de stad. De vraag is dan hebben we ons anno 2017 in voldoende mate hervormd? Ik laat het oordeel graag aan de lezer. In elk geval was er veel reuring.

René van Bommel

Bijna alles wat PGU is, was en is in beweging. De Geest waaide alle kanten uit. In tijden van krimp een hoopvol perspectief. Veel nieuw elan met hoop, verwachting en nieuwe toekomst in de stadsdelen. Veel energie, flexibiliteit, hoop, trouw en vasthoudendheid is ingezet. Een begroting die in evenwicht is, zeker omdat wijken tijdig de bakens hebben verzet en het geefgedrag van ons leden onverminderd hoog blijft, terwijl het aantal leden zeer gestaag daalt. Hoe lang nog? Dat blijft de vraag. Het valt moeilijk te voorspellen wanneer het keerpunt wordt bereikt. En het financiële rendement valt ook nog niet mee, met het vele geld dat de afgelopen jaren in omloop is gepompt om de economie op te peppen.

Mooi nieuws kwam in 2017 van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) dat in het rapport de Sociale Staat van Nederland meldde dat het goed gaat. Maar liefst 85 procent van de Nederlanders zegt gelukkig te zijn en vindt dat ze in welvaart leeft. En als je - zoals ondergetekende - het voorrecht hebt om jaarlijks een paar weken op het platteland van Afrika te mogen zijn om mee te werken aan beter onderwijs, dan weet je drie zaken zeker:

- In de ogen van Afrikanen leven we in Europa in het paradijs op aarde. Beseffen we wel hoe bevoorrecht we leven?
- Wat zijn deze mensen - ondanks hun materiële beperkingen - rijk in het delen van gastvrijheid, levensvreugde en godsbeleving?
- Wat hebben we een verantwoordelijkheid hier, om voluit met duurzaamheid bezig te zijn, zodat er op aarde voldoende ruimte blijft voor een menswaardig bestaan voor iedereen.

Toch leven we in een wereld waar opiniemakers een zwart beeld schetsen. Dit komt volgens hen voort uit bedreigingen van buiten zoals terrorisme en immigranten, of is het gevolg van het doorgesloten liberale individualisme van de elite. Wat zetten wij hier als geloofsgemeenschap tegenover? Ik denk, zoals ik het jaar overzie: opnieuw een oefenplaats voor gastvrijheid in vele gedaanten, hoop die in ons is, het zoeken naar verbinding met onze naaste medemens, openstaan voor het mysterie van het goddelijke en het leven, barmhartigheid, gerechtigheid en compassie voor mens en natuur. Met vallen en opstaan, steeds opnieuw. Weet hebbend van Gods visioen van vrede en gerechtigheid voor alle mensen.

Moeten we dat meer publiekelijk en breed uitmeten? Willen we het (sociale media) debat beïnvloeden? En hoe dan? Dat is de vraag die regelmatig opkomt en we dit jaar opnieuw zullen bedenken.

Een vraag die we dit jaar als PGU zullen beantwoorden is: in welke mate heeft de oecumene

Sociale meerwaarde

Het lijkt wel of steeds minder mensen de meerwaarde van religie zien als sociaal cement voor de samenleving. Gelukkig zien we dat in onze stad burgemeester Van Zanen consequent de boel bij elkaar wil houden en daarin actief religieuze groeperingen betreft. Hij begrijpt dat religie ook negatief kan uitwerken en dat juist de dialoog vruchten kan afwerpen. Ook ziet hij dat kerken veel meerwaarde hebben in de vorm van het diaconaat waarmee de gemeente veel geld besparen.

Het studentenpastoraat kent nieuwe impulsen en biedt onder andere ondersteuning aan wijken met studenten die aanhaken.

Een vraag die we dit jaar als PGU zullen beantwoorden is: in welke mate heeft de oecumene

binnen het verband van de USRK nog toekomst heeft? Welke events zoals een Kerkennacht vinden we zinvol? Wie bereiken we met welke boodschap?

Hoopvol

We kenden naast hoogtepunten. Eén was het diepgaande verschil van inzicht tussen wijk West en de PGU over de toekomst in dit stadsdeel. Verdrietig en pijnlijk was, dat - ondanks de inspanningen van beide kanten - dit uiteindelijk niet leidde tot een bevredigende oplossing. Het hoopvolle nieuws is dat door bemiddeling van de Classis het verloren gegane onderling vertrouwen weer hersteld kon worden. Ook zullen we in overleg met wijk West tot een antwoord komen op de vraag hoe we het pastoraat op Kanaleneiland zullen blijven invullen.

* René van Bommel.

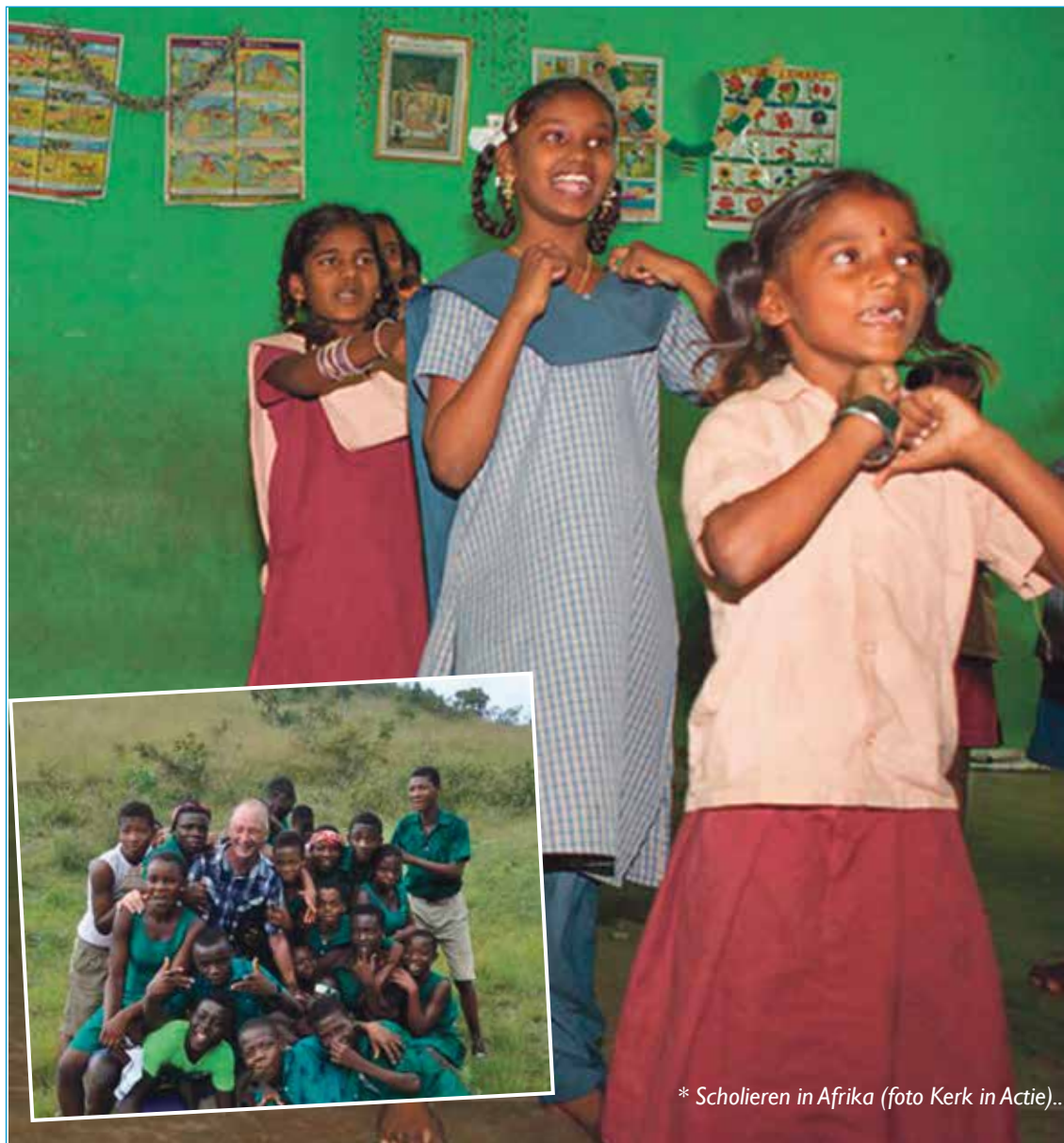
Vrijwilligers

Ik noem nog een paar hoogtepunten in 2017 met hun doorwerking in dit jaar, zoals de nieuwe website van de Protestantse Diaconie met een indrukwekkend aanbod aan praktische ondersteuning voor de kwetsbare medemens in de stad, met een goed samenspel tussen de wijken en de beroepskrachten. Bij de noodzakelijke krimp van de beroepskrachten, is er ook een positieve keerzijde. Verschillende vrijwilligers hebben zich gemeld, voor het garanderen van de noodzakelijke continuïteit in de stedelijke dienstverlening. De Gideonsbende is van start gegaan met hun verkenningstocht namens de PGU om nieuwe vormen van geloven en gemeenschapsvorming. Wat vraagt dit van de organisatie van de PGU? Daarover zullen zij nog dit jaar hun eerste inzichten delen.

Visioen

Ik wil eindigen met de uitkomst van het gesprek tussen het Collegiaal Beraad van predikanten en de voorzitters van de wijkkerkenraden over de toekomst van de kerk in de stad. Twee gesprekken leverde het volgende visioen op, waarover veel consensus was: "Door al onze dromen en het gesprek erna heen schemert het verlangen naar enkele grotere, hechte, gastvrije, volhardende, dragende, herkenbare kerkelijke gemeenschappen in onze stad, met een eigen identiteit en (liturgische) stijl, met daarbinnen hechte groepen en groepjes (al dan niet geografisch). Die gemeenschappen zouden dan niet zozeer per wijk(gemeente) georganiseerd zijn, maar op kleur. En tegelijk is er ook een verlangen naar verrijkende dwarsverbindingen over identiteitsgrenzen heen, in samenwerkingsverbanden (netwerken), verdieping (gespreks- en inspiratiegroepen) en stadsbrede events; we verlangen ook naar een inzet voor gezamenlijkheid." Dit jaar zullen we het visioen concreter gaan maken. Kortom: in het jaar 501 na de stellingen van Luther gaan we vrolijk verder met het hervormen in onze geliefde stad.

Auteur is voorzitter van de Algemene Kerkenraad van de PGU.

* Scholieren in Afrika (foto Kerk in Actie)..

* René van Bommel temidden van 'zijn' Afrikaanse scholieren (inzet).

De kracht van aandacht en het kerkgebouw voor verstillend en meditatie

Mensen staan vaker met lege handen bij de crisis momenten van het leven.

Het belang van een plek van verstillend in het drukke bestaan lijkt sterker te worden. Een plek waar je gewoon en jezelf kunt zijn, waar je over het leven kunt spreken, waar mensen tijd voor je hebben, waar je wordt uitgedaagd om te reflecteren op jezelf.

Het belang van afhankelijk te zijn van anderen, de Ander. Ik ben niet de maat der dingen, maar Ik doe er wel toe. Ik ben onderdeel van een groter verhaal tussen God (Bron, energie, universum) en mensen. Ik leef niet voor mezelf, Ik leef in verbinding met anderen.

Geloven is ook dat je gelooft of warm loopt voor andere waarden, dan die dominant zijn: het gaat niet alleen om succes, autonomie, prestaties, winnen en verliezen, maar om heel andere waarden. Kwetsbaarheid, afhankelijkheid, verbondenheid. Kerkgang: een oefening in het vinden van een goede verhouding tot God, mezelf en mijn naast. In wat zinvol is en wat niet.

Deze plekken bieden daar ligt een grote uitdaging voor zowel de binnenstadskerken als in de wijken.

PROTESTANTSE DIACONIE UTRECHT

Uitdagingen aan orde van de dag

In onderstaand artikel kunt u lezen hoe het financieel met de Protestantse Diaconie Utrecht gaat. U leest regelmatig over de activiteiten van de Diaconie: werk voor en met vluchtelingen, het werk in de inloophuizen en het werelddiaconaat. We zijn blij dat er zoveel gebeurt! Al deze activiteiten kosten geld. Dat geld brengen gemeenteleden via de collecten bijeen. Daarnaast heeft de Diaconie inkomsten vanuit belegd vermogen.

Rien van Dieren

Als je op de begroting uitgaat van € 250.000 verlies, en het wordt net onder de € 50.000 zou je niet mogen klagen, ondanks dat geen penningmeester blij wordt van rode cijfers. Het verschil zit eerst en vooral in de beleggingsinkomsten. Het rendement bedroeg dit jaar 3,5 procent en er was uitgegaan van 2,5 procent. In 2017 betaalde zich uit doordat we iets gedurfder hebben belegd. Tegelijkertijd illustreert dit resultaat wel hoe afhankelijk de Diaconie is van de beurs en de rentestanden. Voor 2018 zijn we weer uitgegaan van 2,5 procent, maar zekerheden zijn er niet op dit terrein.

Deze onzekerheid stelt de Diaconie voor de nodige uitdagingen. Bijvoorbeeld hoe het werk van het bureau van de Diaconie kwalitatief op peil houden. Eind 2017 namen de werknemers Cas Mak en Frans Rozemond afscheid van de Diaconie. Er worden geen nieuwe collega's aangetrokken ter vervanging. Directeur Dirk van den Hoven en diaconaal consultant Irene Stok hebben taken onderling opnieuw verdeeld. Er is een vrijwilliger gevonden voor secretariële ondersteuning. En waar extra professionele organisatiekracht nodig is, wordt deze tijdelijk ingehuurd. Het is zoeken naar een nieuwe manier van werken.

De noodzaak van het diaconale werk is er het afgelopen jaar niet minder om geworden. De economische crisis van 2008 werkt bij sommige mensen lang door: het spaargeld is nu echt op bijvoorbeeld. En dan kan het met de economie beter gaan, maar als je als 50plusser geen werk kunt vinden, merk je daar niets van. In Utrecht groeit één op de negen kinderen op in armoede. Nieuwe problematiek dringt zich

In Utrecht groeit één op de negen kinderen op in armoede.

op rond ouderen die langer thuis blijven wonen. En ook de groeiende groep mensen die beginnen te dementeren en hun mantelzorgers behoeven aandacht. Hoe kan een kleinere Diaconie een relevante partij zijn in het veld van zorg, welzijn en zingeving?

Of niet zo somber?

Enkele jaren terug formuleerde de Diaconie een aantal langetermijn-doelstellingen onder de noemer Duurzaam Diaconaat. Hier zijn in 2017 zichtbaar resultaten op geboekt. De organisatie is professioneler ingericht. De communicatie naar buiten kreeg veel aandacht. Hulpzoekers

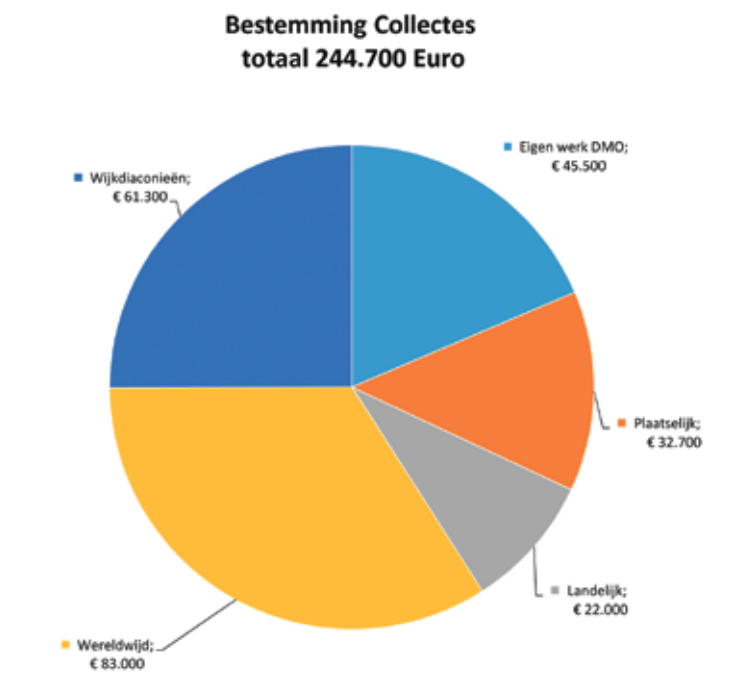
* Dirk van den Hoven, directeur Protestantse Diaconie Utrecht.

weten de Diaconie inmiddels beter te vinden en voor samenwerkingspartners is het duidelijker waarvoor ze de Diaconie kunnen benaderen. De nieuwe huisstijl en de website www.diaconie-utrecht-helpt.nl zijn hierin belangrijk en helpend. Het nieuwe evenement rondom de stimuleringsprijs de Mantel van Sint Maarten bracht de Diaconie op positieve wijze in het nieuws.

De samenwerking met partners is geïntensiveerd; met kerkgenootschappen, waaronder de diaconie van de Remonstrantse- en de Evangelisch Lutherse Gemeente, maar ook in de stedelijke netwerken. De Diaconie heeft een trekende rol binnen het Diaconaal Platform Utrecht en is vertegenwoordigd in de Armoedecoalitie. De directeur trad eind 2017 toe tot de kerngroep van het Netwerk Informele Zorg Utrecht (NIZU). Hierdoor spreekt de Diaconie mee in de stedelijke ontwikkelingen op het gebied van vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning. Er is daarmee een natuurlijke relatie gelegd met de burgerlijke overheid.

Wijkdiaconieën

Intern is er in 2017 veel aandacht besteed aan praktische ondersteuning van de wijkdiaconieën. Diaconaal consultant Irene Stok verzorgde toerusting, gaf adviezen en bracht werkbezoeken aan de wijkdiaconieën. Zij zijn meer gaan samenwerken, bijvoorbeeld op het gebied van individuele hulpverlening.

*Toedeling collecte-opbrengsten van de Diaconie.

Verschillende organisaties in de stad zijn actief op thema's die de Diaconie belangrijk vindt. Waar mogelijk ondersteunen we dit werk met een adviserende en verbindende rol. Zo was de Diaconie betrokken bij de doorstart van SchuldHulpMaatje-Utrecht van het Stiltecentrum naar de nieuwe stichting Utrecht op Orde.

Soms ondersteunen we initiatieven met geld. Hierin werken we samen met de Katholieke Caritas Utrecht en sinds kort ook met Kerk in Actie. Zo steunde de Diaconie in 2017 onder andere de Stichting Buurtpastoraat Utrecht en diverse organisaties die zich inzetten voor vluchtelingen. Uiteindelijk hangt al het werk af van de inzet van mensen. Centraal kan de Diaconie maar heel beperkt menskracht inzetten. De tijd dat de Kerk een groot reservoir van vrijwilligers had waarop

altijd wel een beroep kon worden gedaan is voorbij. Toch lukt het om in buurtinitiatieven zoals De Wijkplaats, De Roobolkapel en Het Knooppunt kerkleden en actieve buurtbewoners te verbinden aan vaak kwetsbare deelnemers. Maar dit gaat niet vanzelf en vraagt professionele aandacht. Voor deze belangrijke plekken in de stad ontwikkelt de Diaconie in 2018 daarom een ondersteuningsprogramma in samenwerking met vermogensfondsen.

Samenwerken met anderen, ondersteunen met advies, contacten en enig geld. Op deze wijze wil de Diaconie stimuleren dat initiatieven wortelen in de wijken of in groepen die zich voor een (diaconaal) doel willen inzetten. Een Diaconie die de gemeente helpt het geloof handen en voeten te geven. Dat geeft inspiratie die somberheid over beurzen en rendementen overstijgt.

Duurzaam Diaconaat. Hier zijn in 2017 zichtbaar resultaten op geboekt.

Staat van Baten en Lasten over 2017	
OPERATIONALE BATEN	
80 Baten onroerend goed	52.674
81 Opbrengst uit vermogen	403.435
83/84 Collectes en bijdragen	244.633
85 Subsidies	77.548
89 Diverse baten	3.510
	781.800
OPERATIONELE LASTEN	
41 Lasten onroerend goed	67.474
45 Bijdragen en verplichtingen	14.240
46 Personeelslasten	297.662
47 Lasten administratie en beheer huisvesting	113.038
48 Financiële lasten	39.115
49 Algemene kosten	5.930
50 Plaatselijk werk	150.161
51 Landelijk werk	27.914
52 Wereldwijd	115.401
59 Diverse lasten	0
	830.935
Resultaat boekjaar	-49.135
Mutatie bestemmingsreserves	38.773
Eindsaldo boekjaar	-10.362

* Baten en lasten van de Protestantse Diaconie Utrecht in 2017.

Balans per 31 december 2017			
ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa		Eigen vermogen	
Gebouwen en grond	991.318	Kapitaal Algemeen	5.661.224
Financiële vaste activa		Kapitaal Wijkdiaconieën	370.472
Beleggingen	10.030.738	Kapitaal Stadszending	2.436.853
Vlottende activa		Kapitaal Oudaen	1.912.543
Vorderingen	44.958	Kapitaal Fonds Bomer	1.164.092
Liquide middelen	2.080.435	Reserve herwaardering onr goederen	445.554
	2.125.393	Bestemmingsreserves	758.352
		Totaal Eigen Vermogen	12.749.090
		Voorziening groot onderhoud onr goed	198.959
		Kortlopende schulden	209.762
		Resultaat boekjaar	10.362
TOTAAL ACTIVA	13.147.450	TOTAAL PASSIVA	13.147.450

* Balans per eind van het diaconale verslagjaar.

Teunis van Kooten

Het jaarthema van 2017 is: Scherp aan de wind. In 2016 had de Algemene Kerkenraad een beleidsplan vastgesteld dat inzet op groei, ruimte voor nieuwe initiatieven en ook op gezonde financiën, in weerwil van de terugloop van inkomsten en leden in een aantal wijkgemeenten. Daarbij zij opgemerkt dat in onze gemeente óók sprake is van groei! Een en ander vraagt wel om een scherp zeilen aan de wind.

In 2017 heeft de Algemene Kerkenraad moeilijke keuzes moeten maken. Dit betrof bijvoorbeeld het niet verlengen van het beroep voor bepaalde tijd van ds Pim Brouwer in de wijkgemeente West. Ook heeft de Algemene Kerkenraad besloten de financiële bijdrage aan de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken fors te verminderen. Dat leidde tot soms emotionele discussies en pijn bij betrokkenen.

Hieronder stip ik enkele onderwerpen aan die in het jaar 2017 op de agenda van de Algemene Kerkenraad stonden.

Pioniersplekken

De Algemene Kerkenraad heeft gesproken over de voortgang van de pioniersplek Choral Evensong & Pub Experience. Na problemen in de beginfase is de pioniersplek in 2017 daadwerkelijk van start gegaan. Er is daarbij gekozen om in een aantal blokken door het jaar heen wekelijks een Choral Evensong te houden. De pioniersplek is in verschillende media positief voor het voetlicht gebracht. Een punt van aandacht blijft wel het vinden van voldoende kader dat de pioniersplek kan dragen.

De wijkgemeente Johannescentrum is bezig een nieuwe pioniersplek te vormen, genaamd de Fluisterstille stem. Hierbij spelen psychosynthetische principes een belangrijke rol.

Wijkgemeenten

In het verslagjaar hebben in Utrecht-Zuid de wijkgemeenten Nicolaïkerk en Marcuskerk besloten samen te gaan in één

*Teunis van Kooten op de toren van de Klaaskerk (foto Sander Foederer).

wijkgemeente. Deze heeft als voorlopige naam wijkgemeente Zuid. De Nicolaïkerk is aangewezen als vierplek voor de nieuw gevormde wijkgemeente; de Marcuskerk wordt verkocht. Het samengaan van deze twee wijkgemeenten had ook consequenties voor het wijkdeel Wilhelminakerk dat voorheen met de Marcuskerk een wijkgemeente vormde. De Wilhelminakerk is nu een missionaire wijkgemeente in wording; over enkele jaren wordt

besloten of deze gemeenschap dan is uitgegroeid tot een voldoende vitale wijkgemeente. In Utrecht-Noord is sprake van een nieuw initiatief. In de wijkgemeente Zuilen zijn de wijkdelen Bethelkerk en Oranjekapel samengegaan in een nieuwe geloofsgemeenschap genaamd Kerk op Zuilen. Kerk op Zuilen wil zoeken naar een nieuwe vorm van kerk zijn in en voor de wijk. Het plan is om de Bethelkerk te renoveren en een vierplek te cre-

eren voor Kerk op Zuilen en een buurtklooster te vormen.

Synodemoderamen

De Algemene Kerkenraad constateerde dat onderdelen van de regelgeving en het beleid van de landelijke kerk juist protestantse gemeenten in grootstedelijke gebieden belemmeren in het vinden van oplossingen die recht doen aan de lokale situatie zoals die in Utrecht. De Algemene Kerkenraad heeft daarop een aantal knelpunten onder de aandacht van het moderamen van de Generale Synode gebracht. Vervolgens heeft hierover een constructief en open gesprek met het synodemoderamen plaatsgevonden. Bij de – soms ingrijpende – wijzigingen die de landelijke kerk reeds doorvoert in de kerkelijke regelgeving zullen de zijdens onze gemeente aangedragen aspecten hopelijk worden betrokken.

Organisatie

Een aantal besluiten van de Algemene Kerkenraad had consequenties voor de plaatselijke regeling. Ook is sprake van een reeks wijzigingen in de kerkorde. Een en ander maakte een aanpassing van de plaatselijke regeling noodzakelijk. De besluiten daartoe zijn in 2017 genomen en de aangepaste regeling is in 2018 in werking getreden.

Daarnaast heeft de Algemene Kerkenraad de gebruikelijke besluiten genomen betreffende de vaststelling van de begrotingen en jaarrekeningen van de Diaconie en de Protestantse Gemeente Utrecht. De Algemene Kerkenraad heeft daarnaast ingestemd met de notitie Evenwicht 2018 van het College van Kerkrentmeesters en daaraan enkele randvoorwaarden verbonden. Deze notitie is een uitvloeisel van het beleidsplan en gericht op een gezond evenwicht in de inkomsten en uitgaven; daarbij zijn een aantal concrete voorstellen gedaan om te snijden in de kosten.

Predikantswisselingen

De Oranjekapel heeft afscheid

genomen van ds Mendie Hofma. Zij was voor een periode van vier jaar aan de Oranjekapel verbonden en deze termijn liep in 2017 af. Ds Lydia Kansen is verbonden aan de wijkgemeente Nieuwe Kerk. Zij had aanvankelijk een beroep voor een beperkte periode. Dat beroep wordt nu voor onbepaalde tijd voortgezet.

De wijkgemeente Nieuwe Kerk heeft ds Dirk de Bree beroepen als tweede predikant naast ds Kansen. Sinds september 2017 is hij aan deze wijkgemeente verbonden.

Ten behoeve van de pioniersplek Choral Evensong & Pub Experience is ds Hanna Rijken bevestigd tot predikant in algemene dienst.

Tot slot

Dit was het laatste scribaatsverslag van mijn hand. Mijn opvolger, ds Bernard Lutikhuis, zal dit Deo volente volgend jaar verzorgen.

In de afgelopen acht jaar is veel veranderd. Het is daarbij de kunst om een duidelijke en vaste koers te varen. Juist ook omdat de samenstelling van kerkelijke colleges regelmatig snel wijzigt, is dat geen vanzelfsprekendheid. Wij mogen echter vast vertrouwen op de Heer die onze gemeente –

in ons kerkzegel verbeeld als een ark – de eeuwen door bewaart: in de woorden van Gezang 273 vers 2:

*Loof God,
Hij stuurt het schip der kerk
dat naar de morgen vaart.
Hij is de hartslag van ons werk
Hij houdt het welbewaard.*

Auteur was in 2017 scriba van de Algemene Kerkenraad PGU.

PERSONEEL EN ORGANISATIE PGU IN VERSLAGJAAR

Zes medewerkers minder

Uriël da Costa

In september 2017 is Dirk de Bree in de Nieuwe Kerk begonnen. Voorheen was hij verbonden aan de Hervormde Gemeente in Vreeswijk.

Het aantal medewerkers inclusief predikanten is in 2017 per saldo met zes afgenomen. Bij de predikanten was dit de afloop van een contract voor bepaalde tijd, dit betrof de Oranjekapel en vanwege de fusie van de Oranjekapel met de Bethelkerk is die vacature aangehouden. Gelukkig heeft betrokken predikant in het verslagjaar elders een beroep aanvaard.

Twee kosten-beheerders zijn na hun tijdelijke contract niet meer aangesteld of opgevolgd.

Het betrof hier de kostersplek in de Marcuskerk. Met het oog op de (inmiddels geëffectueerde) fusie van de Marcuskerk met de Nicolaïkerk is die vacature niet opgevuld. Het andere niet verlengde contract betrof kosten-beheerdersformatie in de Jacobikerk. Daar is de kosten-beheerder uit de (vroegere) Triumfatorkerk gaan werken, zij heeft een contract voor onbepaalde tijd.

Verkleining

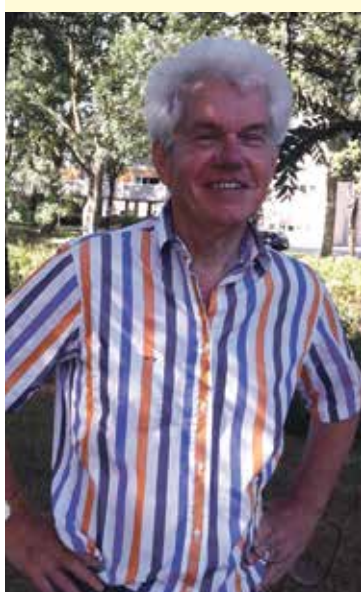
Twee medewerkers van de Protestantse Diaconie Utrecht hebben hun baan opgezegd en ook zij zullen niet worden opgevolgd. Dit is conform het beleidsplan van de Diaconie; het verkleinen van de formatie van betaalde krachten en meer inzet van vrijwilligers. Van de twee pastoraal werkers is er één opgevuld.

Op bijgaand overzicht staat de verfijning van de personeelsbewegingen. Op het kerkelijk bureau waren al vrijwilligers werkzaam. In 2017 is gestart met het aantrekken van meer vrijwilligers die met name op de financiële afdeling van het bureau zullen gaan werken.

Er waren in 2017 twee jubilea, te weten van Eric van den Berg, parttime kosten-beheerder van de Janskerk en parttime van de Jacobikerk (12,5 jaar) en Toos van Rijn, kosten-beheerder van de Dom (12,5 jaar).

Fusies

Met de Personeelsvertegenwoordiging (PVT) hebben drie overlegvergaderingen plaats gehad. In dat overleg zijn onder andere de fusies van de Marcuskerk en de Nicolaïkerk

*Uriël da Costa is op het Bureau PGU verantwoordelijk voor Personeel en Organisatie (foto Karin Oostenbruggen).

PENNINGMEESTER PGU OVER FINANCIËEL JAARVERSLAG:

Vitale wijkgemeenten is en blijft het doel

Peter van Grootheest

Terwijl de zomer van 2018 al weer op zijn einde loopt, komen we nog terug op het financiële jaar 2017. We zijn verheugd dat het proces om tot een jaarrekening te komen goed is verlopen en dat deze is goedgekeurd door alle betrokken organen. Ook zijn we als PGU dankbaar dat we 2017 met een positief resultaat hebben kunnen afsluiten. Mede dankzij uw bijdragen en giften is dit gerealiseerd.

We zijn als PGU dankbaar dat we 2017 met een positief resultaat hebben kunnen afsluiten.

Uit de staat van baten en lasten blijkt dat het jaar 2017 is afgesloten met een positief resultaat van € 127.000. Een deel van de kosten is gedekt uit bestemmingsreserves en een deel van de inkomsten is gereserveerd voor uitgaven in de toekomst. Na verrekening hiervan resteert een saldo van € 101.000. Verderop wordt toegelicht waar deze positieve uitkomst vandaan komt. De cijfers in deze Kerk in de Stad zijn een samenvatting van de volledige jaarrekening die u kunt vinden op de website van de PGU.

De PGU en de wijken
De Protestantse Gemeente Utrecht (PGU) bestaat uit tien wijkgemeenten, maar er zijn zestien zogenaamde kostenplaatsen, met elk hun eigen exploitatie. Naast de acht wijkgemeenten zijn er in 2017 ook twee keer twee deelwijken die zich verenigd hebben tot één wijkgemeente. Dit zijn de Bethelkerk en Oranjekapel tot Kerk op Zuilen en daarnaast is de Marcuskerk samengegaan met de Nicolaïkerk.

Voor het boekjaar 2017 en de jaarrekening 2017 is de indeling in kostenplaatsen aangehouden zoals die was per 1 januari 2017. Ook de deelwijk Wilhelminakerk en pioniersplek De Haven zijn financieel zelfstandig. Daarnaast wordt de Janskerk door de PGU als gebouw – dus los van een wijkgemeente – geëxploiteerd. En ten slotte is er nog de kostenplaats Centraal voor de gemeenschappelijke financiële zaken en de kosten van het Bureau PGU. Uitgangspunt is dat van elke kostenplaats, dus van elke wijk/kerk, de kosten en baten in evenwicht zijn. Als dat gerealiseerd wordt dan is de PGU als geheel financieel gezond. In het overzicht per kostenplaats zijn de verschillen tussen de wijken (kostenplaatsen) te zien.

Inspaningen
Acht wijken hebben 2017 afgesloten met een positief resultaat (groen), vaak dankzij veel inspanningen voor geldwerving, de exploitatie van het kerkgebouw en beheersing van de kosten. Het Ci-

typastoraat Domkerk valt dit jaar wederom op met een positief resultaat. Dit resultaat komt ten goede aan het vele onderhoud van de Domkerk. Ook de Nieuwe Kerk heeft een mooi positief resultaat gerealiseerd waarmee het eigen vermogen verder is verstevigd. Het aantal wijken met een negatief resultaat is beperkt en deels begroot in verband met samengaan. De pioniersplek De Haven wordt gefinancierd uit de reserves. Dit negatieve resultaat is voorzien. Alle wijken samengevoegd komt het positief resultaat neer op een bedrag van 127.000 euro.

Verkoop van kerken
Al een aantal jaren daalt het aantal (betaalde) leden van de PGU gestaag. Deze terugloop heeft tot gevolg dat wijken samengaan en kerkgebouwen worden gesloten. In 2017 ging het om de volgende gebouwen:

- De Triumfatorkerk. Deze kerk was nog in gebruik door pioniersplek De Haven, die

* Peter van Grootheest: ...”Al een aantal jaren daalt het aantal (betaalde) leden van de PGU gestaag”...

verhuisde naar een andere locatie op het Kanaleneiland.

- De wijken Bethelkerk en Oranjekapel zijn samengegaan tot Kerk op Zuilen, met als voorlopige vierplek de Oranjekapel. Voor de Bethelkerk wordt gewerkt aan plannen voor herontwikkeling inclusief een kerkelijke vierplek. Na realisatie wordt de Oranjekapel dan verkocht.
- De wijken Nicolaïkerk en Marcuswijk gaan samen verder in de Nicolaïkerk. De Marcuskerk wordt in 2018 verkocht.

Wijkgemeente - kostenplaats	Baten 2017	Lasten 2017	Resultaat 2017	Uit Reserves	Saldo 2017	Reserves 01-01-2018	Leden	Bijdragende leden
PGU centraal	248.356	341.064	-92.708	69.180	-23.528	5.988.000		
EUG	196.623	187.765	8.858		8.858	212.000	359	111
Jacobikerk	450.904	406.420	44.484	-32.000	12.484	432.000	1.897	309
Citypastoraat Domkerk	567.129	462.545	104.584	-81.878	22.706	781.000	1.352	213
Bethelkerk (Op Zuilen)	128.209	138.076	-9.867	10.000	133	437.000	1.011	181
Oranjekapel (Op Zuilen)	67.050	87.436	-20.387	10.000	-10.387	166.000	781	53
Johannescentrumgemeente	207.637	197.801	9.836	-3.000	6.836	144.000	1.348	268
Nieuwe Kerk	298.250	220.029	78.221	-30.000	48.221	265.000	1.618	239
Tuindorpkerk	238.445	232.607	5.838	15.000	20.838	138.000	1.688	267
Wilhelminakerk	161.484	139.510	21.973		21.973	94.000	1.457	128
Nicolaïkerk	298.573	286.353	12.220	-10.000	2.220	196.000	1.883	233
Marcuskerk	164.640	194.897	-30.257		-30.257	103.000	1.422	225
Utrecht-West	146.949	146.623	327		327	768.000	2.731	225
De Haven (pioniersplek)	35.148	60.364	-25.216	26.000	784	59.000	32	13
Triumf.kerk (gebouw tot 1-4)	14.450	17.740	-3.290		-3.290			
Janskerk (gebouw)	304.237	281.519	22.718		22.718			
Totaal PGU	3.528.084	3.400.748	127.335	-26.698	100.637	9.783.000	17.579	2.465

Vitale wijkgemeenten is en blijft het doel van de PGU
Als penningmeester kijk ik uit naar een rentestijging. Iets waar geen invloed op is uit te oefenen. Het vermogen van de PGU is belegd met een defensief profiel. Dit betekent dat maximaal 30 procent in aandelen wordt belegd en de overige 70 procent van de beleggingen afhankelijk is van de rentestand. Vandaar de wens voor een hoger rente. De realiteit is dat de huidige rente ongekend laag is en de hoop is dat de rente iets zal oplopen in het komende jaar.

Auteur is penningmeester van het College van Kerkrentmeesters.

aan de orde geweest en ook die van de Bethelkerk en Oranjekapel. De klachtprocedure is afgerond en met het zoeken naar geschikte kandidaten is in het verslagjaar gestart. Inmiddels is de commissie van leden voorzien.

De PGU-medewerkers hebben vanaf januari elektronisch toegang gekregen tot hun eigen dossier in het personeelsinformatiesysteem. Dat houdt onder meer in dat zij geen papieren loonstroken meer thuisgestuurd krijgen.

Arbeidsvoorwaardencirculaires van de PKN worden ook in het personeelsinformatiesysteem opgenomen. Dat geldt tevens voor bijgewerkte versies van de Praktijkgids voor het Personeelsbeleid van de PGU. Bij elk nieuw bericht krijgen de medewerkers daar per mail een bericht van. Dat gebeurt dus net zo als wanneer er voor de burger een document in de berichtenbox van “Mijn Overheid” is geplaatst.

Schrijfcursus
In 2017 hebben alle medewerkers van het Bureau PGU als ook enkele vrijwilligers een schrijfcursus gehad. Bedoeling daarvan is te leren schrijven op BI-niveau. Dat is het niveau van teksten dat door 95 procent van de bevolking wordt begrepen. De kerkrentmeesters personeel kwamen in maart en september in vergadering bijeen. In 2017 is besloten dat de verjaars- en eindejaarsattentie voor medewerkers en predikanten voortaan geheel door de kerkrentmeesters (sectie personeel) zal worden verzorgd. Het hiervoor benodigde budget is overigens meer dan verdubbeld. De Bedrijfshulpverlening (herhalings-) training, BHV werd in oktober gehouden. Maandelijks was er overleg tussen de directeur van het kerkelijk bureau, de manager P&O en het bestuurslid van het College van Kerkrentmeesters dat personeel in zijn portefeuille heeft.

* Overzicht van aantal medewerkers bij de PGU in 2017.

Overzicht personeelsformatie PGU per 31-12-2016 en 31-12-2017 zonder stagiaires en oproepkrachten

Omvang aanstelling	Predikanten*		Diaconie		CvK		TOTAAL	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
0 - 20 %			1	0	13	12	14	12
21 - 40 %			2	1	7	7	9	8
41 - 60 %	7	6	1	1	7	4	15	11
61 - 80 %	5	6	4	4	4	4	13	14
81 - 100 %	5	5	0	0	7	7	12	12
Totaal	17	17	8	6	38	34	63	57

Overzicht functieverdeling CvK en Diaconie

Functie	aantal medewerkers			aantal medewerkers		
	Pred*	Diaconie	CvK	Pred	Diaconie	CvK
predikanten	17			17		
kerkelijk werker		6	4		5	3
koster-beheerder		1	9		1	7
kerkmusici			17			16
huishoudelijk medewerker			1			1
jeugdwerker		0	1			1
bureaumedewerkers		1	6			6
Totaal	17	8	38	17	6	34
		63			57	

AGENDA

dagelijks (behalve zondag)
12.30 uur Domkerk,
middaggebed

tot en met zondag 9 september
Nicolaïkerk, zomerexpositie

elke zondag
19.00 uur Domkerk, vesper

elke maandag
7.00 uur Domkerk,
ochtendgebed

elke woensdag
8.40-9.00 uur
Johannescentrum,
ochtendgebed
17.30 uur Johannescentrum,
Hanna's herberg
19.00 uur Domkerk, vesper

zaterdag 1 september
13.00 uur Nicolaïkerk, concert
in reeks Utrechtse orgelzomer
met Gerrit Christiaan de Gier
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek start
'Franse maand' met solisten
en barokorkest van de
Domcantorij

zondag 2 september
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper
20.00 uur Dominicuskerk
(Palestrinastraat Oog in Al),
Kenniscafé Vrienden van de
Dominicus

dinsdag 4 september
Dominicuskerk, 20.00 uur
open avond over christelijke
meditatie met Marian
Geurtsen

woensdag 5 september
20.00 uur Jacobikerk,
Jacobidebat met Adriaan van
Dis en Beatrice de Graaf

vrijdag 7 september
13.30 uur doopsgezinde kerk,
slot serie 'Kerken Luisteren'
met Joris en Anneke van
Haften op cello en viool

zaterdag 8 september
10.00 uur Jacobikerk,
kunstenares Anneke Kraal
geeft uitleg bij haar expositie
'Wake up!'
12.00 uur Geertekerk,
start wandeling langs orgels
in zuidelijke binnenstad
(Monumentendag)
13.00 uur Janskerk, start
wandeling langs orgels in
noordelijke binnenstad
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek
met orgelstudenten van het
Rotterdams Conservatorium

zondag 9 september
10.30 uur Domkerk, viering
startzondag met 'Kerk op
Schoot'
11.00 uur Janskerk, emeritaat
en afscheid Harry Pals
15.45 uur Janskerkhof,
Willibrordprocessie
19.30 uur Nieuwe Kerk,
MEER-avond over de zeven
hoofdzonden
19.30 uur Geertekerk, opening
seizoen Bachcantates met de
uitvoering cantate 138 'Warum
betrübst du dich, mein Herz?'

dinsdag 11 september
20.00 uur Dominicuskerk, start
nieuwe begeleide meditatie
met thema 'spinnen en weven'

donderdag 13 september
20.00 uur Nieuwe Kerk, eerste
van vijf avonden pre-marriage
course (samen met Jacobikerk)

vrijdag 14 september
18.00 uur Domkerk, RonDom
de Eettafel (inlichtingen 06-
1953 3472)

zaterdag 15 september
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek met
koor en barokorkest van de
Domcantorij

zondag 16 september
13.00 uur Nicolaïkerk,
beiaardconcert Malgosia Fiebig
in kader Culturele Zondag
14.00 uur Nicolaïkerk, concert
Het Orgel Trio met sopraan
Wynanda Zeevaarder en violist
George Dumitru
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper
met Berry (vader) en Cecilia
van Berkum

* Cecilia, dochter van organist
Berry van Berkum, verzorgt met
haar viool en haar vader de
slotakkoorden van de Culturele
Zondag in de Nicolaïkerk (foto
Allard Willemse).

maandag 17 september
13.00 uur Domkerk, start
Vredesweek met Dialoogtafel
18.45 uur Nieuwe Kerk, eerste
van reeks Alpha cursussen

dinsdag 18 september
20.00 uur Domkerk,
Vredesweeklezing door dr
Beatrice de Graaf

woensdag 19 september
9.30 uur Dominicuskapel,
retraitedag (www.dominicuskerkutrecht.nl)

donderdag 20 september
15.00 uur Gertrudiskapel
(Willemsplantsoen 1c),
symposium Stichting Thomas
More met referaten en
directiewisseling

vrijdag 21 september
12.30 uur Domkerk
(Dagkapel), Coventry-gebed
15.30 uur Domkerk, afsluiting
Wereld Alzheimer Dag met
muzikaal optreden

* Beatrice de Graaf is een
van de hoofdpersonen in het
Jacobidebat op woensdag 5
september.

zaterdag 22 september
10.00 uur Dominicuskerk,
Everard Meysterdag met
workshops van kunstenaars
13.30 uur Janskerk, symposium
over vrede met de Syrisch-
katholieke priester Jacques
Mourad
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek met
solistensensemble Cantores
Martini

zondag 23 september
10.00 uur Tuindorpkerk,
gezamenlijke viering met
Pauluskerk – thema 'Geef
vrede door'

maandag 24 september
18.45 uur Nieuwe Kerk, Alpha
cursus

woensdag 26 september
14.00 uur Parc Transwijk,
Utrecht Lezing met dr. Pouwel
Slurink
19.30 uur Pauluskerk,
preekwedstrijd (aanmelden:
preekleek@gmail.com)
20.00 uur Domkerk,
Martinuskering-1

donderdag 27 september
12.30 uur Pauluskerk
(Tuindorp), bezinningsmaaltijd
in kader viering 50 jaar bestaan
van het gebouw
20.00 uur Domkerk,
Martinuskering-2
20.00 uur Nieuwe Kerk,
tweede van vijf avonden pre-
marriage course

zaterdag 29 september
10.00 uur Johannescentrum,
zinzoekersdag 'De ziel van het
spel' met Toos Wolters

* Op zaterdag 8 september, Monumentendag, zijn in de binnenstad
twee wandelingen langs monumentale orgels. Deze zijn opgesplitst
in een 'noordelijke' en een zuidelijke wandeling. Dit orgel in de
Josephkerk (noord) werd rond 1872 gebouwd door Friedrich Meyer
en is van de twee overgebleven orgels van deze bouwer het best
bewaard gebleven exemplaar.

WIJKNIEUWS

Citypastoraat Domkerk

www.domkerk.nl

In de Domkerk hebben iedere
zondagochtend twee mensen
dienst als gastheer/vrouw om hen
die nieuw zijn te verwelkomen,
wegwijs te maken, uitleg te geven
of even te wijzen waar de toilet-
ten zijn... ook niet onbelangrijk
tenslotte.

Als de dienst begint blijven zij in
het zuidertransept aanwezig om al
fluisterend antwoord te geven op
vragen die er zijn van mensen die
tijdens de dienst binnenkomen, of
om te zorgen dat die buslading uit
Duitsland na de dienst een rond-
gang door de kerk kan maken en
niet tijdens.

Het mooiste is wanneer men-
sen een stukje van de dienst mee
willen maken, even op de achter-
ste rij van de stoelen gaan zitten,
luisteren naar preek of muziek, of
net op tijd binnen komen voor
de viering van de Tafel en dan
met rugzak en al op naar voren
komen voor Brood en Wijn. Of
de man die vraagt of het David is
die boven op het orgel de harp
speelt en dan, na een bevestigend
antwoord, zijn pet afdoet en laat
zien dat hij een kipka (keppeltje)
draagt. Van heinde en ver is men
aanwezig. Op zondagochtend is
iedereen gast in de Domkerk en
wordt de gemeenschap van hei-
ligen gevierd in een zeer breed
verband.

EUG Oekumenische Studentengemeente (Janskerk)

www.eug-janskerk.nl

Vrede heeft vanaf het begin af een
plek gehad in het werk van Harry
Pals. Het is dan ook niet toevallig,
dat in de maand van zijn afscheid
'Vrede' het onderwerp is van de
vieringen in de Janskerk. In augus-
tus is hij met emeritaat gegaan en
op zondag 9 september neemt hij
afscheid. In een volgende editie
van dit blad komen we daar uitge-
breid op terug.

Maar de septembermaand met de
Vredesweek is sowieso bij uitstek
de maand om stil te staan bij het
begrip 'Vrede'. Vrede is waar we
elke zondag voor bidden, voor al
die gebieden op onze wereld waar
mensen elkaar naar het leven
staan, waar geweld en oorlog het
laatste woord lijken te hebben.
Vrede met onszelf, met onze naas-
te. Het Bijbelse woord voor vrede
'shalom' is veelzijdig en niet mak-
kelijk te definiëren. Vrede heeft
daar altijd te maken met de band
tussen jezelf en de ander, tussen
het volk Israël en de andere vol-
ken. Vrede is meer dan geen oor-
log, meer dan het staken van de
strijd tussen de naties. Vrede heeft

**Deze agenda is eveneens te raadplegen op de website van
de Protestantse Gemeente Utrecht, PGU.nu**

de Eeuwige als bron en richting. Vanuit verschillende invalshoeken wordt in vier vieringen ingegaan op 'Vrede': Met Micha 4 'van zwaard tot ploegijzer', met de vredeskoning Salomo, met de oproep 'Eén in vrede' in de Efezebrief en ten slotte met de zoektocht naar innerlijke vrede aan de hand van woorden van Jezus in het Matteüs-evangelie. Shalom! Wees welkom in de Janskerk.

Jacobikerk

www.jacobikerk.nl

Kun je goed cakebakken, vind je het leuk om te fierljeppen, houd je van belastingformulieren invullen, tuinieren of heb je een ander talent? Zet het in voor het goede doel! Tijdens de Gemeentezondag op 9 september worden er weer talenten geveld. Doe je mee? De opbrengst gaat naar Stichting Omduw, een missionair diaconaal centrum in de stad dat zich onder andere inzet voor dak- en thuislozen. Opgeven kan met een mailtje naar martijn.van.den.berg@live.nl.

Johannescentrum-gemeente (Overvecht)

Johannescentrumgemeente
voor zoekers en zieners

www.johannescentrum.nl

'De leerlingen hadden er nog geen notie van dat de hele bedoeling van zijn bestaan was om een zichtbaar teken te zijn van Gods liefde in de rauwe, harde wereld. En om in die wereld een liefdesvuur te ontsteken' Dit citaat uit het onlangs in het Nederlands vertaalde boek 'Jezus. Het verhaal van een leven' (1973) van de Japanse romancier Shusaku Endo (1923-1996) beschrijft op treffende wijze het middendeel van het evangelie van Marcus. Het betreft de verhalen waarin telkens weer duidelijk wordt hoe weinig Jezus' leerlingen begrijpen van wat hem ten diepste beweegt. Mensen zijn kortzichtig en vooral uit op de leniging van de concrete eigen nood. Dat is met Jezus' leerlingen aanvankelijk niet anders. Wat is de verbinding van deze goddelijke liefde met de realiteit van alledag? Kan die liefde eigenlijk wel geleefd worden of is het een utopie? Of vraagt het iets van ons waarvan we tot nu toe nog nauwelijks benul hebben? Endo volgt de evangeliën in de overtuiging dat Jezus' zelfgave in de dood de sleutel is tot het antwoord op deze vragen. Immers al snel daarna breekt bij de leerlingen het licht eindelijk door. Zozeer zelfs dat ook zij voor de verspreiding van dit goede nieuws van de liefde van God hun leven op het spel gaan zetten.

Als we in dit licht anno 2018 over navolging spreken, hoe gaat dat er dan uit zien? Dit is

de rode draad van de vieringen in de maand september in de Johanneskerk. Die zijn volgens dit schema:

2 september, ds Toos Wolters, Marcus 8: 14-26 viering van Schrift en Tafel

9 september, pastor Huub Schumacher Marcus 8: 27-9: 1

16 september, ds. Harry Wim Wierda Marcus 9: 14-29 bediening van de doop

23 september, ds. Toos Wolters Marcus 6: 45-42 viering van Schrift en Tafel

30 september, pastor Paulus van Mansfeld Marcus 9: 38-50.

De vieringen in de Johanneskerk beginnen om 10.30 uur.

Marcus-Nicolaï gemeente

www.nicolaïkerk.nl

Op 2 september, de vijftiende zondag van Trinitatis, is ds Hans Koops de voorganger. Berry van Berkum is organist. Verder wordt er meegewerkt door de Cappella di San Nicolaï en de Vespercantorij Nicolaïkerk onder leiding van Ko Zwanenburg. Meer informatie over de cantate staat elders in dit blad. Om 17.00 uur is er vesper in de Nicolaïkerk, meer informatie leest u elders in dit blad.

Op 9 september, zestiende zondag van Trinitatis, is ds Dirk Neven de voorganger. Schriftlezingen op deze zondag: Deuteronomium 4: 1-2, en 9-20 en Markus 8: 27- 9: 1. Deze zondag de zogenaamde eerste aankondiging van het lijden door Jezus. En daar aan gekoppeld de indringende vraag wie Hij toch is? Het antwoord van de leerlingen wordt gevolgd door de vraag wie zij zelf menen dat Jezus is. En het roept onmiddellijk de vraag op wie zij zelf zijn, hoe zij de navolging van hun vriend en Heer opvatten. Karel Demoet is organist. 16 september, zeventiende zondag van Trinitatis. In deze dienst zal ds Dirk Neven de voorganger zijn. Schriftlezingen op deze zondag: Jesaja 45: 20-25 en Marcus 9: 14-29. Vanuit de stilte en de intensieve ervaring op de berg komt Jezus met drie discipelen terug naar de bedrijvigheid van de menigte en het onvermogen van zijn aanhangers. Het is haast onmogelijk om niet te denken aan die andere afdaling na een ontmoeting met God op de berg, die eveneens eindigde met de ontvullende constatering van een om zich heen grijpend ongelooft. Net als Mozes blijft Jezus in het machtsbereik van God. Het belooft een feestelijke dienst te worden, omdat ook de heilige doop zal worden bedienend aan een paar jonge kinderen. Ko Zwanenburg is de organist. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk, meer informatie staat elders in dit blad.

23 september is de achttiende zondag van Trinitatis. Op deze startzondag zijn ds Dirk Neven en ds Hans Koops gezamenlijk de voorgangers. In deze dienst zal het nieuwe jaarthema worden gepresenteerd en alvast worden verkend, te weten: gastvrijheid. De commissie Vorming & Toerusting heeft dit thema gekozen vanuit de gedachte dat rondom gastvrijheid in Europa mo-

WIJKNIEUWS

menteel veel te doen is. Een van de bijbelverhalen waarmee we in deze dienst werken is het bericht van de gastvrijheid van Abraham, Genesis 18: 1-15. Na afloop is er een genoeglijk programma van ontmoeting en kennismaking met het thema en met elkaar. De Nicolaïcantorij onder leiding van Karel Demoet verleent vocale ondersteuning aan de dienst, Ko Zwanenburg is organist. Zondag 30 september is ds Hans Koops de voorganger. Jezus had gezegd dat wie een van de kleinen ontvangt in zijn naam, Hem ontvangt (Markus 9: 37). Maar dat beroep op die naam maakt Johannes onrustig: juist in Jezus' naam is een exorcist bezig die nog succes heeft ook. Johannes is gevoelig voor grenzen: wie hoort erbij en wie niet. Jezus gaat daar niet op in, zijn antwoord geeft ruimte. 'Wie niet tegen ons is, is voor ons', zegt Hij. Ko Zwanenburg is organist.

www.nk-utrecht.nl

Zondag 2 september vindt de jaarlijkse gemeentezondag plaats van de Nieuwe Kerk. Op deze dag beginnen we als gemeente het nieuwe jaar met elkaar. Het thema van dit jaar is: 'Het NK: Klaar voor de Start!?' Op Sportpark Zuilen hebben we een dag met verdieping, verbinding, sportiviteit, rustig de tijd om bij te praten, goede koffie, een verantwoorde barbecue, lekker zingen en meer. In de volgende Kerk in de Stad zullen we zo mogelijk een verslag geven van deze dag. Met de start van het nieuwe kerkelijk seizoen starten ook de huiskringen weer op. De huiskring heeft, behalve de samenkomst op zondag, een belangrijke plaats in de Nieuwe Kerk. De huiskringen vormen de ruggraat van de gemeente. Daar leer je nieuwe mensen kennen, duik je samen de Bijbel in en is er ruimte om door te vragen, om je kwetsbaar op te stellen en om zo samen de diepte in te gaan. Wil je meer weten of wil je je gelijk opgeven? Dit kan via onze website www.nk-utrecht.nl.

De MEER avond start in het nieuwe seizoen op zondag 9 september. Het thema voor 2018-2019 is: Pleidooi voor goed leven - de zeven hoofdzonden onder de loep. De MEER-avond begint om 19.30 uur en vanaf 19.00 uur staat de koffie klaar. Zie elders in dit blad meer informatie over het nieuwe thema.

Op 13 september starten we in samenwerking met de Jacobikerk/Nieuwe Kerk de premarriage course. Hebben jullie trouwplannen en wil je je optimaal voorbereiden op je verbintenis met elkaar en met God? Zie onze website om te zien hoe je je kunt opgeven. In vijf avonden bespreken we belangrijke thema's voor jullie huwelijk. De avonden worden begeleid en georganiseerd door stellen die al langer getrouwd zijn. We stimuleren alle stellen die in onze gemeente trouwen om deel te nemen. Na aanmelding ontvang je meer informatie over locatie en tijdstip van de cursus. De data zijn: 13, 27 september, 11, 25 oktober en 8 november.

De nieuwe Alpha cursus begint op 17 september. Ook daarover staat elders in dit kerkblad een bericht.

Op zondag 30 september worden onze nieuwe ambtsdragers bevestigd. Deze dienst wordt geleid door Dirk de Bree.

www.tuindorpkerk.nl

Ook de Tuindorpkerkgemeente is bijna weer op volle sterkte. Vakantiegebruikers en wel terug van vakantie. De eerste activiteit die op het programma staat is de startzondag, 2 september. We starten om half negen met een gezamenlijk ontbijt, daarna een korte uitleg over de tijdcollecte en dan de eredienst. Iedereen is natuurlijk van harte welkom om de start van het nieuwe kerkelijk jaar mee te maken.

Waalse gemeente (Pieterskerk)

www.pieterskerk-utrecht.nl

Op zondag 2 september wordt traditioneel de eerste kerkdienst na de zomerperiode gevierd met na afloop een gezellig samenzijn. Op zondag 9 september is onze gemeente te gast bij de Waalse Kerk in Rotterdam, waarmee wij de dominee delen en een verband hebben. Dit najaar zullen wij na afloop van een paar kerkdiensten spreken over de liturgie in onze kerkdiensten. Op 21 oktober zal onze organist Dick Duijst praten over het liturgische jaar en de betekenis van bijvoorbeeld Advent en Lijdenstijd. Op 18 november spreken wij over waarom onze dienst een bepaalde structuur heeft en wat de betekenis van de volgorde van de verschillende delen van de liturgie. Op 16 december spreken we over de plaats van schoonheid in onze diensten bijvoorbeeld muziek, liederen. De laatste twee gesprekken heeft dominee Badry de leiding.

Op 23 september zal dominee Badry na de dienst een verhaal vertellen over L. Tolstoj, die een andere blik op deze schrijver zal werpen.

Utrecht-Zuid Wilhelminakerk

www.wilhelminakerkutrecht.nl

Op 6 september houdt Henk van Hiltten, rondleider bij Gilde Utrecht, tijdens de inloop in de Huiskamer van de Schildersbuurt (Hobbemastraat 41) een lezing over 'De Domkerk, een gebouw van belang in het verleden en heden'. In het kort: de plaats van een Romeins Castellum aan de oever van de Rijn is het begin van een gewijde plaats. Zendelingen hebben hun kerken gebouwd

op dit droge stukje grond aan de Rijn. Utrecht was de naam. De kerk werd een kathedraal. De bisschoppen waren machtig en de stad kreeg aanzien. Zelfs de kerk groeide mee. Romaans was de stijl van de eerste kerk, maar in de tijd van de middeleeuwen was dat niet genoeg, het gebouw moest tot in de hemel reiken. Gotiek werd de bouwvorm. Zo begint het verhaal over deze kerk, de geschiedenis ervan is groot, net als het gebouw. Met afbeeldingen van deze kerk, krijgt de kerk een gezicht, een monumentaal gezicht. Elke donderdag inloop van 14.30 tot 16.00 uur. Welkom!

Op woensdag 12 september (en een aantal keren daarna) buigt de kring Bijbel en Kunst zich over het boek Openbaring, met afbeeldingen van kunst erbij. Wie de Bijbel eens op een andere manier wil beleven dan alleen door te lezen/horen, is welkom om 10.00 uur in de Huiskamer, Hobbemastraat 41. Ook als u/je nog niet eerder hebt meegedaan met deze kring of niet goed thuis bent in de bijbel: geen probleem, welkom! Graag even vooraf aanmelden bij ds. Marian van Giezen, 06-1841 9992 of e-mail: predikant@wilhelminakerkutrecht.nl.

Op zaterdag 15 september om 18.00 uur is er een oecumenische viering in het kader van de Vredesweek. Deze wordt voorbereid door mensen afkomstig uit de Wilhelminakerk, de Holy Trinity Anglican Church en de RK parochie St. Martinus, locatie Aloysiuskerk. Het thema is 'Generaties voor vrede'. De viering vindt plaats in de St. Antoniuskapel van de Aloysiuskerk, Adriaan van Ostadelaan 2. Iedereen die de vrede een warm hart toedraagt, is van harte welkom!

Op zondag 23 september (de laatste dag van de Vredesweek) kan wie dat wil, zich aansluiten bij de Walk of Peace die in de hele stad gehouden wordt. Vanaf de Aloysiuskerk vertrekken fietsers om 12.15 uur richting de Ulu moskee, waar het programma om 13.00 uur begint. Wees welkom om u aan te sluiten!

www.protestantszuilen.nl

De maand september start voor de Kerk op Zuilen met een feestelijk startweekend. Op zaterdag 1 september is de Oranjekapel open voor iedereen die langs wil komen. Er is muziek van onder andere orgel, harp, fluit en viool. Ook zamelen we voedsel en kleding in. De bewoners van de wijk rondom de Oranjekapel worden uitgenodigd om langs te komen, een kijkje te nemen in de kerk, een kopje koffie te drinken en bij te dragen aan de voedsel- en kledinginzameling. In de middag vindt er een vrijwilligersmiddag plaats bij de Bethelkerk, gevolgd door een barbecue met de hele gemeente. In de startdienst op zondag 2 september gaat onze interim-predikant Leo Oosterom voor en is er na de dienst koffie en taart. De overige vieringen in september zijn de voorgangers ds Hoogendoorn (9 september), ds Margo Trapman (16 september), Annemarieke Koot en ds Kees Bouman (oecumenische viering op 23 september) en de heer Arend van Baarsen (30 september).

'KidSjes'**Aanleveren van advertenties:**

advertenties@protestant-utrecht.nl
of telefoneren naar: 030 273 75 40 - www.pgu.nu

GEZOCHT

Hallo, ik ben Marjon uit Middelburg, 19 jaar en ga Geschiedenis studeren in Utrecht.
Daarom ben ik op zoek naar een kamer in Utrecht of omgeving tot ca. € 500. Tel 0118-634126.

TE HUUR AANGEBODEN

3 kamer appartement (70m2) nabij Utrecht CS
Arthur van Schendelstraat, penthouse, zicht op de Dom.
Minimale huurperiode: 1 jaar,
leeftijd huurders: 23+, niet roken, geen huisdieren.
Informatie: jpdo@wxs.nl

HULPVERLENING

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat.

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

TELEFONISCHE HULPDIENST Utrecht
DAG EN NACHT AANDACHT

030 - 294 33 44 www.telefonischehulpdienstutrecht.nl

Ik kies voor een afscheid dat écht vertrouwd voelt.

Wilt u dat zij uw uitvaart straks in vertrouwde handen kunnen geven?
Kies dan voor een lidmaatschap bij Barbara Uitvaartverzorging. Wij bieden steun, begrip en nemen zorgen uit handen. Zodat uw familie er niet alleen voor staat. Altijd dicht bij U.

barbara
uitvaartverzorging
Utrecht-Vleuten

030 - 296 66 66 | www.barbarautvaart.nl

AL UW WENSEN IN DEZEN KUNNEN
VERWEZENLIJK WORDEN.

Gansstraat 128-130 te Utrecht
Telefoon: 030 - 2516955

AANGEBODEN

Nederlandse gehuwde huisvrouw kan nog op verschillende dagen huishoudelijke hulp aanbieden tegen redelijke uurprijs. Energiek, opgewekt van aard en absoluut betrouwbaar.
Bel mw. Wouda, tel. 030-2871298.

REPARATIE**Klokkenatelier Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken, barometers en horloge-reparaties (reparatie en verkoop)
Kees van Bohemenhof 9,
3544 MC Utrecht.
Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

Stilte, bezinning of retraite?

Individueel of met een groep? Welkom!
www.bijzonderdebogen.nl
Maastricht.

Reisboekhandel INTERGLOBE Reisgidsen

Landkaarten (overzichtskaarten en deelkaarten van - bijna - alle landen ter wereld

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401
www.interglobetravel.nl

partner in duurzaam innoveren

Tel. 030 - 288 65 13 | www.veu.nl

- Elektrotechniek
- Beveiliging
- ICT & datanetwerken
- Service en onderhoud

Veldwade 8 | 3439 LE Nieuwegein | info@veu.nl

Zin in een nieuwe uitdaging?**Kom dan zingen in het Stichts Vrouwenkoor**

We zijn een gezellig, laagdrempelig koor met ongeveer 25 enthousiaste leden, die het heerlijk vinden om met elkaar een prachtig klassiek repertoire neer te zetten. En dit allemaal onder de bezielende leiding van dirigent Paul Krijnen.

Nieuwsgierig geworden? Je bent altijd welkom om kennis te komen maken met ons koor. Loop gerust eens binnen en zing een keer mee. Het verplicht je tot niets! Momenteel hebben we behoefte aan sopranen, mezzo's en altén. Ervaring is een pré maar niet echt nodig. We doen geen auditie! Elke dinsdagmiddag repeteren we van 13.45 uur tot 15.45 uur in de parochiezaal van de Augustinuskerk. Ingang aan de Rozenstraat 1 (naast parkeergarage La Vie).

Dinsdag 28 augustus 2018 gaan we weer van start. Onze bestuursleden Rozemarijn 030 6925051 of Nel 030 6038793 zijn altijd bereid om je nader te informeren. Voor meer informatie: www.stichtsvrouwenkoor.nl

Lauteslager
makelaars & taxateurs
Catharijnesingel 100 Utrecht
030-231 51 86
ons volledige woningaanbod
www.lauteslager.nl

Digitaal abonnement Kerk in de Stad

Een digitaal abonnement is ook mogelijk. De kosten zijn dan € 20,-. Dit is € 15,- goedkoper dan het postabonnement. Voor aanmelding zie: <http://protestant-utrecht.nl/kerkindestad/>

Prins
Schoonmaakdiensten

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Schaveningstraat 37 • 3534 AS Utrecht
030-2468870 • www.prinsbv.nl

PCB werd opgericht door leden van de Protestantse kerken in Utrecht in 1933

De kernwaarden van onze oprichters zijn voor ons nu nog steeds leidend bij het verzorgen van uitvaarten

Uitvaartleiders: David van de Waal en Manja Scholten

Dag en nacht bereikbaar voor directe hulp na overlijden (030) 262 2244

PCB
UITVAARTZORG

Meer informatie: pcbuitvaartzorg.nl

PCB UTRECHT
PCB BILTHOVEN
PCB NIEUWEGEIN
PCB VIANEN

Donaudreef 25
3561 EL Utrecht
[030] 262 2244

BGNU

www.narratio.nl

Het adres voor inspirerende uitgaven, projecten en tijdschriften.

INSTALLATIEBEDRIJF VOSSEBELT

Installatiebedrijf Vossebelt B.V. is al **bijna 50 jaar** een vakkundige partner voor al uw werkzaamheden op het gebied van:

- Centrale verwarming
- Luchtverwarming
- Stadsverwarming
- Koeling
- Mechanische ventilatie
- Loodgieters werkzaamheden
- Service en onderhoud
- Verhuur, lease en verkoop CV-ketels
- Ontstopingswerkzaamheden
- Regeltechniek
- Duurzame energie
- Zonnepanelen

CV-ketel
onderhouds-
contract
€ 78,-
excl. btw

24 uren
storingsdienst

Pakketboot 5 | 3991 CH Houten | Tel. (030) 2885108 | info@vossebelt.org
U vindt ons op bedrijventerrein de Meerpaal | **Kijk op onze website www.vossebelt.org**

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met *zijn voorzien van een aangepast toilet.

Protestantse kerken binnen de PGU

Begane Grond
(pioniersplek)
Hobbemastraat 35
Diensten 19:30 uur
09-09 Pioniersviering

Blossom
Grave van Solmsstraat 4
Diensten: 11:00 uur
02-09 eten en vieren
16-09 eten en vieren

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10:30 uur
02-09 ds. N.J. de Jong-
Dorland, dienst van Schrift en
Tafel, m.m.v. de Domcantorij
02-09 19:00 vesper
09-09 ds. N.J. de Jong-
Dorland, Startzondag, dienst
van Schrift en Tafel,
m.m.v. de Domcantorij
09-09 19:00 vesper
16-09 ds. J.H. Uytendogaardt,
dienst van Schrift en Tafel,
m.m.v. de Domcantorij
16-09 19:00 vesper
23-09 ds. N.J. de Jong-
Dorland, dienst van Schrift en
Tafel, m.m.v. de Domcantorij
23-09 15:30 dienst dak- en
thuislozen, Straatpastoraat
23-09 19:00 vesper
30-09 ds. N.J. de Jong-
Dorland, dienst van Schrift en
Tafel, m.m.v. de Domcantorij
30-09 19:00 vesper

Haven, De*
Marco Pololaan 185-187
Diensten: 16:30 uur
02-09 17:30 Havenmaaltijd
09-09 Havenanker
(aanbidding + bijbelstudie)
16-09 Havenvuur
(bijbelverhaal staat centraal)
23-09 Havenanker
(aanbidding + bijbelstudie)
30-09 Havenvijffe

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat 171
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. H. de Leede
(Amersfoort)
02-09 17:00 ds. C. W. Saly
(Ede)
02-09 19:30 ds. V.V.P.
Vermeulen, avonddienst
09-09 ds. V.V.P. Vermeulen,
Startzondag
09-09 17:00 ds. K. Hage
(Breukelen)
09-09 19:30 Avondgebed
16-09 17:00 ds. P.
Vroegindeweij (Lexmond)
16-09 19:30 ds. V.V.P.
Vermeulen, avonddienst
16-09 10:00 ds. A. Markus
(Rotterdam-Delfshaven)
23-09 ds. V.V.P. Vermeulen,
doopdienst
23-09 17:00 ds. B.J. van der
Graaf (Amsterdam)
23-09 19:30 Avondgebed
30-09 prof. G. van den Brink
(Woerden)
30-09 17:00 ds. V.V.J. van
Schaijk (Dordrecht)
30-09 19:30 ds. V.V.P.
Vermeulen, avonddienst

**Janskerk, EUG Oek.
Studentengem.***
Janskerkhof 26
Diensten: 11:00 uur
02-09 past. E. Rommens-
Woertman
09-09 ds. H. Pals
16-09 J. Smit o.s.a.
23-09 M. Geurtsen
30-09 ds. J. Nottelman

kerkdiensten

* Jacobikerk (foto Maarten Buruma).

Johannescentrum *
Moezeldreef 400
Diensten: 10:30 uur
02-09 ds. Toos Wolters
09-09 pastor Huub
Schumacher
16-09 ds. Harry Wim Wierda,
doopdienst
23-09 ds. Toos Wolters
30-09 pastor Paulus Mansfeld

**Kerk op Zuilen,
Oranjekapel ***
Amsterdamsesstraatweg
441-A
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. Leo Oosterom,
Startzondag
09-09 dienst,
predikant geen opgave
16-09 dienst,
predikant geen opgave
23-09 dienst,
predikant geen opgave
30-09 dienst,
predikant geen opgave

**Marcus-
Nicolaïgemeente ***
Nicolaaskerkhof 9
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. Hans Koops
02-09 17:00 vesper;
vespercommissie en ds. M.
van Giezen
09-09 ds. Hans Koops
16-09 ds. Dirk Neven
16-09 17:00 vesper;
vespercommissie en ds. H.
van Maanen
23-09 ds. Dirk Neven en ds.
Hans Koops, Startdienst
30-09 ds. Hans Koops

Nieuwe Kerk
Bollenhofsestraat 138a
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. Dirk de Bree,
Gemeentezondag, Sporthal
Zuilen
09-09 ds. Dirk de Bree
16-09 ds. Lydia Kansen,
Heilig Avondmaal
23-09 ds. Dirk de Bree
30-09 ds. Dirk de Bree,
bevestiging ambtsdragers

Roobolkapel
Cornelis Roobolstraat 86
Diensten: 10:00 uur
09-09 Roobolviering
23-09 Roobolviering

Tuindorpkerk *
Prof. Suringarlaan 1
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. P.J. Rebel,
Startzondag
09-09 ds. O. Wisse
16-09 ds. P.J. Rebel,
Schrift- en Tafeldienst
23-09 pastores P.J. Rebel en
G. Martens, oecumenische
dienst met Pauluskerk
30-09 dr. B. van den Berg

Wijkplaats, de *
Johan Camphuijsstraat 101
Diensten: 10:00 uur

02-09 ds. G. van Manen,
Schrift & Tafel
09-09 dhr. B. Alblas,
Startzondag
16-09 diverse voorgangers,
oecumenische dienst
23-09 ds. G. van Manen
30-09 ds. D. Meijvogel

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat 35
Diensten: 10:00 uur
02-09 10:00 ds. M. van Giezen
16-09 10:00 ds. M. van Giezen

Buiten de PGU

**Baptisten Gemeente
Utrecht 'Silo'**
Herenstraat 26-34
Diensten: 10:00 uur
02-09 dhr. Jaap van
Boeschoten, Heilig Avondmaal
09-09 ds. Regien Smit,
Startzondag
16-09 ds. Tjeerd de Graaf,
zangdienst
23-09 dhr. Paul Egberts
30-09 ds. Douwe Visser

**Doopsgezinde
Gemeente ***
Oudegracht 270
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. Carolien
Cornelissen
09-09 ds. Wytse Dijkstra
16-09 ds. Carolien
Cornelissen en ds. Anneke
van der Zijpp, Kerkproeverij
23-09 ds. Carolien
Cornelissen
30-09 ds. Anneke van
der Zijpp en ds. Carolien
Cornelissen, Gemeentedag

**Evang.-Lutherse kerk
(De Wartburg)**
Kennedylaan 16
Diensten: 10:00 uur
02-09 mw. A. van der Schrier
09-09 ds. K. Storch,
Heilig Avondmaal
16-09 ds. N. Meijnen
23-09 ds. K. Storch
30-09 dhr. G.J. Westerveld

**Evang.-Lutherse kerk
(Hamburgstr.)**
Hamburgerstraat 9
Diensten: 10:30 uur
02-09 ds. Chr. Karrer, Heilig
Avondmaal
09-09 ds. C. van Opstal
16-09 drs. K. van der Horst
23-09 ds. C. van Opstal
30-09 ds. Chr. Karrer

**Geertekerk,
Remonstrantse Gem.
Utr.***
Geertekerkhof 23
Diensten: 10:30 uur
02-09 ds. Yvonne Hiemstra
09-09 ds. Alleke Wieringa
16-09 ds. Florus Kruyne
23-09 ds. Arie Nico Verheul
30-09 ds. Alleke Wieringa

Holy Trinity Church
Van Limburg Stirumplein
Diensten: 14:30 uur
09-09 Evensong met
Sumsion

Huis van Vrede
Van Kleffenslaan 1
Diensten: 11:00 uur
02-09 viering met
Marokkaans ontbijt
09-09 viering met
Marokkaans ontbijt
16-09 viering met
Marokkaans ontbijt
23-09 viering met
Marokkaans ontbijt
30-09 viering met
Marokkaans ontbijt

**ICF Utrecht
Matthéüskerk**
Hendrika van
Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14:00 uur
02-09 ds. J.H. Bonhof
09-09 ds. J.H. Bonhof
16-09 ds. J. van 't Spijker
23-09 ds. J.H. Bonhof
30-09 ds. M.v.d. Poel

**Jeruzalemkerk,
Nederlands
Gereformeerde Kerk**
Troosterlaan 65
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. A. Siebenga,
Loosdrecht (Cons.)
09-09 stud. R. Koelewijn,
Bunschoten
16-09 ds. K.C. Smouter,
Wageningen
23-09 ds. Job Smit, Vorchten
30-09 ds. Kor Muller,
Emmeloord

**Johannes
Bernarduskerk, Gem.
Wladimirskaja**
Oranje Nassaulaan 2
Diensten: 10:30 uur
16-09 celebrant vader
Paul Brenninkmeijer

Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10:00 uur
02-09 envoy N. Bilder

**Oecumenische
onderwegkerk
Blauwkapel**
Kapeldwarsweg 21
Diensten: 10:30 uur
02-09 mw. L.C. Spelberg
09-09 ds. N. Meijnen
16-09 ds. C. 't Lam
23-09 prof. dr. M.E. Brinkman
30-09 pastor G. Krul

**Oud-Katholieke
Parochie Utrecht Ste.
Gertrudis**
Willemsplantsoen 2
Diensten: 10:00 uur
02-09 pastoor
Jutta Eilander
09-09 pastoor
Bernd Wallet
16-09 pastores

Bernd Wallet en
Jutta Eilander
23-09 pastoor
Bernd Wallet
30-09
mgr. dr. Joris Vercammen

Pieterskerk
Pieterskerkhof 5
Diensten: 10:30 uur
02-09 ds. M. Badry,
openingsdienst
09-09 ds. M. Badry, geen
dienst in Utrecht, dienst in
Rotterdam
23-09 ds. M. Badry
30-09 dhr. J. La Grouw

Torenpleinkerk
Schoolstraat 5, Vleuten
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. I. Otten
09-09 mw. A. v.d. Schrier
16-09 ds. I. Otten
23-09 ds. Cornelisse
30-09 ds. I. Otten

ziekenhuizen

Diakonessenhuis
Bosboomstraat 1
Diensten: 10:00 uur
02-09 pastor van Mansfeld
09-09 ds. Florus Kruijne
16-09 ds. Corrie Vis
23-09 ds. Ineke Haijntink
30-09 pastor
Willeke Oldenhof

St. Antonius ziekenhuis
Soestwetering 1
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. S. Visser
09-09 ds. J.J. Tersmette
16-09 mw. C.J. Koek-Straus,
m.m.v. koor Gideon
23-09 ds. N.T. Overvliet van
der Veen
30-09 ds. J.J. Tersmette

UMC Stiltecentrum
Heidelberglaan 100
Diensten: 10:00 uur
09-09 mw. pastor L. Berkhout
23-09 mw. pastor M. Wisse

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwstraat 119
Diensten: 10:30 uur
02-09 ds. Lydia Meiling
09-09 dhr. Waldy Vastrick
16-09 ds. Roel Vredendregt
23-09 pastor Karien van
Roermund
30-09 dhr. Bart van Empel

zorgcentra

Huis aan de Vecht, 't
Costa Ricadreef 9
Diensten: 19:30 uur
02-09 ds. P.J. Rebel

Rosendael
Indusdreef 5
Diensten: 10:45 uur
02-09 pastor Phil Jacobs,
woord en communie
16-09 10:30 pastor
Th. Moorman en Janine Gijzel,
viering van ziekenzalving
30-09 Sandra van Zeeland -
van Cassel, woord en tafel

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan 100
Diensten: 10:15 uur
02-09 past. werker
mw. Th. Peereboom,
oec. dienst
23-09 dhr. G. Krul

Tamarinde
Neckardreef 6
Diensten: 10:30 uur
02-09 geen viering
09-09 M.G. Lam

16-09 ds. Jurjens
23-09 mw. A. Dubois
30-09 ds. Jurjens

Transwijk
Hof van Transwijk 16
Diensten: 10:30 uur
02-09 dhr. A. Vaartjes-
mw. M. Breij
09-09 ds. C. van Steenis,
Nationale Ziekendag
16-09 ds. J.E. Riemens,
Vredesdag, dienst van
Schrift en Tafel
23-09 dhr. L. Smit
30-09 mw. A. Dubois

Tuindorp Oost
Winklerlaan 365
Diensten: 10:30 uur
02-09 Annette Dubois-v.
Hoorn, PGU
09-09 Peter Koper, RK
16-09 Gerrit Krul, PGU
23-09 Phil Jacobs, RK
30-09 Dirk de Heer, RK

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10:00 uur
02-09 ds. J.E. Riemens - Dhr.
P.C. Bongers
09-09 mw. A. Dubois,
Nationale Ziekendag
16-09 ds. N.W. den Bok,
Vredesdag
23-09 dhr. C. Verweij
30-09 ds. N. Meynen,
Dienst van Schrift en Tafel

Door-de-week

**Getijdegebeden in de
Domkerk:**
Maandag 7 uur: ochtend
gebed
Maandag t/m zaterdag 12:30
uur: middaggebed
Iedere woensdag en iedere
zondag 19:00 uur: vespers

**Stiltecentrum Hoog
Catharijne**
Godebaldkwartier 74
Vanaf Utrecht Centraal
Station:
Ga vanaf stationsplein (met
bollendak) naar entree Hoog
Catharijne, ga dan
richting Moreelsepark
en volg de borden met
"Stiltecentrum" (uiteindelijk
linksaf).

LEESROOSTER

**De komende weken
vermeldt het
leesrooster van
het Nederlands
Bijbelgenootschap
de volgende
bijbelgedeelten:**

zo 2 sep	Efeziërs 6:10-17
ma 3 sep	Efeziërs 6:18-24
di 4 sep	Psalm 20
wo 5 sep	Deut 2:26-37
do 6 sep	Deut 3:1-11
vr 7 sep	Deut 3:12-22
za 8 sep	Deut 3:23-4:4
zo 9 sep	Deut 4:5-20
ma 10 sep	Deut 4:21-31
di 11 sep	Deut 4:32-43
wo 12 sep	Romeinen 15:1-13
do 13 sep	Romeinen 15:14-33
vr 14 sep	Marcus 8:27-9:1
za 15 sep	Marcus 9:2-13
zo 16 sep	Marcus 9:14-29
ma 17 sep	Rechters 7:1-12
di 18 sep	Rechters 7:13-8:3
wo 19 sep	Rechters 8:4-21
do 20 sep	Rechters 8:22-32
vr 21 sep	Deut 12:1-12
za 22 sep	Deut 12:13-28
zo 23 sep	Deut 12:29-13:6
ma 24 sep	Deut 13:7-19
di 25 sep	Rechters 8:33-9:21
wo 26 sep	Rechters 9:22-49
do 27 sep	Rechters 9:50-10:5
vr 28 sep	Marcus 9:30-41
za 29 sep	Marcus 9:42-50

OPEN MONUMENTENDAG 8 SEPTEMBER:

Wandelen langs historische orgels

Joost van Beek

Al sinds 2002 is Open Monumentendag tevens Nationale Orgeldag. Op honderden locaties in het land vinden activiteiten rondom het orgel plaats, zoals bespelingen en bezichtigingen. Omdat de participerende kerken toch al open zijn, komen 'toevallige passanten' die niet direct voor het orgel komen, toch in aanraking met dit instrument. In Utrecht zijn er die dag twee orgelwandelingen, een in de zuidelijke binnenstad, en een in de noordelijke binnenstad (de Domkerk fungeert min of meer als grens).

De twee wandelingen overlappen elkaar grotendeels, maar uiteraard kunnen de deelnemers onderweg van route wisselen. Deelname is gratis, maar in iedere kerk gaat de spreekwoordelijke hoed rond ter dekking van de gemaakte kosten.

Zuidelijke binnenstad

Deze tocht begint om 12.00 uur in de Geertekerk, waar Maarten van der Bijl het Strümpf-orgel uit 1803 presenteert. vervolgens gaat het gezelschap naar de Nicolaïkerk. Daar brengt Ko Zwanenburg vanaf 13.00 uur de beide Marcussen-orgels (uit respectievelijk 1953 en 1956) van de kerk voor het voetlicht. Hoboïst Arco van Zon verleent medewerking aan dit concert. De volgende halte is om 14.00 uur de Sint-Catharinakathedraal. Wouter van Belle bespeelt zowel het Gray-koororgel (1852) als het Maarschalckerweerd-hoofdorgel (1903). De wandeling

** De Josephkerk. Het orgel in deze kerk werd rond 1872 gebouwd door Friedrich Meyer en is van de twee overgebleven orgels van deze bouwer het best bewaard gebleven exemplaar.*

eindigt om 15.30 uur in de Domkerk, waar diverse jonge talenten hun kunsten etaleren op het Bätz-orgel uit 1831.

Noordelijke binnenstad

Deze wandeling start om 13.00 uur in de Janskerk. Laurens de Man brengt daar het Bätz/Witte-orgel uit 1861 tot klinken. Om 14.15 uur staat de Jacobikerk op het programma, waar Gerrit Christiaan de Gier het

Garrels/Meere-orgel (1742/1823) en het Hess-kabinetorgel (1774) bespeelt. De tocht eindigt om 15.30 uur in de Josephkerk met een concert door Paul van der Woude. Het orgel in deze kerk werd rond 1872 gebouwd door Friedrich Meyer en is van de twee (!) overgebleven orgels van deze bouwer het best bewaard gebleven exemplaar. Sinds de sluiting van de Josephkerk is het instrument nog maar zelden in het openbaar te horen.

16 september: Culturele Zondag in de Nicolaïkerk

** Cecilia, dochter van organist Berry van Berkum, verzorgt met haar viool en haar vader de slotakkoorden van de Culturele Zondag in de Nicolaïkerk (foto Allard Willemsse).*

Joost van Beek

16 september is het weer Culturele Zondag in Utrecht. Dit zes keer per jaar terugkerende evenement is ditmaal onderdeel van een heel week-einde: het Uitfeest, de start van het culturele seizoen. De Nicolaïkerk doet op zondag aan dit feest mee met een drietal activiteiten: een beiaardconcert, een concert door Het Orgel Trio+ en een muzikale vesper.

Alle activiteiten zijn gratis toegankelijk, maar een vrijwillige financiële bijdrage is zeer welkom.

13.00 tot 14.00 uur: beiaardconcert Malgosia Fiebig
Malgosia Fiebig, de stadsbeiaardier van Utrecht, staat bekend om haar creativiteit en veelzijdigheid. Wie haar in een hokje wil plaatsen, komt van een koude kermis thuis. Of het nu klassieke, jazz- of popmuziek is, Malgosia draait haar vuisten er niet voor om. Haar recente eerbetoon aan de overleden dj Avicii ging de hele wereld over. Laat u verrassen door deze kleurrijke carilloniste!

14.00 tot 15.00 uur: concert van Het Orgel Trio plus Wynanda Zeevaarder (sopraan)

plus George Dumitru (viool)

Van de Utrechtse componist en muzikant Steven Kamperman gaat in november de opera 'Hildegard' in première. In deze opera fungeert de muziek van Hildegard von Bingen als een springplank voor hedendaagse gecomponeerde klanken en improvisaties. De muziek is zo als het ware een ontmoeting van modale melodieën met moderne muziek, zoals ook in de mystiek het alledaagse raakt aan – of mengt met – het goddelijke. U krijgt vanmiddag alvast een voorproefje. Daarnaast brengt Het Orgel Trio, vanmiddag aangevuld met een zangeres en een violist, muziek van Duke Ellington en Charlie Parker.

17.00 tot 18.00 uur: vesper met Cecilia en Berry van Berkum

De muzikale appel valt bij viooltalent Cecilia van Berkum (1997) niet ver van de boom: haar beide ouders zijn organist en haar oudere broer speelt saxofoon. Cecilia speelde in diverse nationale jeugdorkesten en studeert momenteel aan het conservatorium van Utrecht. Tijdens deze korte viering, waarin muziek de boventoon voert, speelt ze samen met haar vader Berry muziek van onder meer Johann Sebastian Bach.

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE
PROTESTANTSE GEMEENTE
UTRECHT EN VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

REDACTIE

Elly Bakker,
Sietske Gerritsen,
Arnold Rietveld
Frans Rozemond
Agnes Stekelenburg

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
e-mail: redactiekerkindestad
@protestant-utrecht.nl.

Dit blad verschijnt maandelijks op de laatste of eerste vrijdag.

Artikelen en berichten uiterlijk op de maandag van de week vóór verschijning naar:
kerkindestad@protestant-utrecht.nl
Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Vallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
De Haven: Wilma Wolswinkel
Jacobikerk: Francis Boer
Wilhelminakerk: Marian van Giezen
Marcus-Nicolaïkerk: Karin Blaauw
Nieuwe Kerk: Hanneke Monsuur
Johannescentrumgemeente:
Francis Prins
Utrecht West: Jurjen de Pauw
Tuindorpkkerk: Jan Verkerk
Kerk op Zuilen: Marloes Dankers

ADMINISTRATIE

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
abonnement@protestant-utrecht.nl.
Voor een abonnement op Kerk in de Stad vragen wij per adres een bijdrage van 35 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in september een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl

BANKRELATIE

PGU - Kerk in de Stad
NL21 FVLB 0699 5436 57

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl